

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2020/21:AU9

Integration

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. De handlar bl.a. om mottagande av nyanlända invandrare, insatser under asyltiden och under etableringstiden, samt om integrationskapacitet och utsatta områden. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående beredningsprocesser och till reformarbete inom ramen för januariavtalet.

I betänkandet finns 22 reservationer (M, SD, C, V, KD, L) och fem särskilda yttranden (C, KD, L).

Behandlade förslag

Cirka 70 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	7
Utskottets överväganden.....	8
Mottagandet av nyanlända invandrare.....	8
Samhällsinformation.....	10
Etableringsprogrammet och etableringsersättningen m.m.....	12
Etableringsinsatser m.m.....	16
Ansvaret för etableringsinsatserna.....	22
Särskilt om nyanlända kvinnors etablering.....	23
Civilsamhällets och näringslivets betydelse för integrationen.....	26
Integrationskapacitet och utsatta områden.....	29
Reservationer.....	33
1. Mottagandet av nyanlända invandrare, punkt 1 (M).....	33
2. Mottagandet av nyanlända invandrare, punkt 1 (SD).....	34
3. Mottagandet av nyanlända invandrare, punkt 1 (V).....	34
4. Samhällsinformation, punkt 2 (M).....	35
5. Etableringsprogrammet och etableringsersättningen m.m., punkt 3 (SD).....	36
6. Etableringsprogrammet och etableringsersättningen m.m., punkt 3 (C).....	37
7. Etableringsprogrammet och etableringsersättningen m.m., punkt 3 (V).....	38
8. Etableringsprogrammet och etableringsersättningen m.m., punkt 3 (KD).....	39
9. Etableringsprogrammet och etableringsersättningen m.m., punkt 3 (L).....	41
10. Etableringsinsatser m.m., punkt 4 (M).....	42
11. Etableringsinsatser m.m., punkt 4 (KD).....	43
12. Etableringsinsatser m.m., punkt 4 (L).....	45
13. Etableringsinsatser m.m., punkt 4 – motiveringen (SD).....	46
14. Ansvaret för etableringsinsatserna, punkt 5 (M).....	46
15. Särskilt om nyanlända kvinnors etablering, punkt 6 (M).....	47
16. Särskilt om nyanlända kvinnors etablering, punkt 6 (KD).....	48
17. Särskilt om nyanlända kvinnors etablering, punkt 6 – motiveringen (SD).....	49
18. Civilsamhällets och näringslivets betydelse för integrationen, punkt 7 (KD).....	49
19. Civilsamhällets och näringslivets betydelse för integrationen, punkt 7 (L).....	50
20. Integrationskapacitet och utsatta områden, punkt 8 (V).....	51
21. Integrationskapacitet och utsatta områden, punkt 8 (KD).....	52
22. Integrationskapacitet och utsatta områden, punkt 8 (L).....	53
Särskilda yttranden.....	55
1. Mottagandet av nyanlända invandrare, punkt 1 (C).....	55
2. Samhällsinformation, punkt 2 (KD).....	55
3. Samhällsinformation, punkt 2 (L).....	55
4. Särskilt om nyanlända kvinnors etablering, punkt 6 (L).....	56

5. Civilsamhällets och näringslivets betydelse för integrationen, punkt 7 (C).....	56
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	57
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	57

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Mottagandet av nyanlända invandrare

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:173 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 2,

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 8,

2020/21:2183 av Josefin Malmqvist (M) och

2020/21:3285 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkandena 2 och 4.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (V)

2. Samhällsinformation

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 9 och 35 samt

2020/21:3471 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 1.

Reservation 4 (M)

3. Etableringsprogrammet och etableringsersättningen m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:173 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 1,

2020/21:919 av Richard Jomshof (SD),

2020/21:1004 av Magnus Jacobsson och Michael Anefur (båda KD) yrkande 2,

2020/21:1946 av Boriana Åberg (M),

2020/21:2701 av Leila Ali-Elmi m.fl. (MP) yrkande 3,

2020/21:2727 av Karolina Skog m.fl. (MP) yrkande 3,

2020/21:3225 av Maria Nilsson m.fl. (L) yrkande 7,

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 16,

2020/21:3285 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 3,

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 8, 9, 11 och 12,

2020/21:3409 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 14 och 15 samt

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 8.

Reservation 5 (SD)

Reservation 6 (C)

Reservation 7 (V)

Reservation 8 (KD)

Reservation 9 (L)

4. Etableringsinsatser m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1702 av Mikael Damsgaard (M) yrkandena 1 och 2,

2020/21:1893 av Hanna Westerén (S),

2020/21:2351 av Borianana Åberg (M),
2020/21:2701 av Leila Ali-Elmi m.fl. (MP) yrkandena 2 och 4,
2020/21:2792 av Lotta Olsson (M),
2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 15 och 21,
2020/21:3347 av Josefin Malmqvist (M) yrkandena 1–7,
2020/21:3371 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 4, 5 och 11 samt
2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 13, 15 och 16.

Reservation 10 (M)

Reservation 11 (KD)

Reservation 12 (L)

Reservation 13 (SD) – motiveringen

5. Ansvaret för etableringsinsatserna

Riksdagen avslår motion

2020/21:3371 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 6.

Reservation 14 (M)

6. Särskilt om nyanlända kvinnors etablering

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:450 av Amineh Kakabaveh (-) yrkandena 1 och 2,
2020/21:2696 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 5,
2020/21:2701 av Leila Ali-Elmi m.fl. (MP) yrkande 8,
2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 6 och 7,
2020/21:3366 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 2 och
2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 22.

Reservation 15 (M)

Reservation 16 (KD)

Reservation 17 (SD) – motiveringen

7. Civilsamhällets och näringslivets betydelse för integrationen

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3028 av Kristina Axén Olin (M),
2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 27,
2020/21:3285 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 7 och
2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 27.

Reservation 18 (KD)

Reservation 19 (L)

8. Integrationskapacitet och utsatta områden

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:449 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 10,
2020/21:1006 av Magnus Jacobsson (KD),
2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 1–4 och
2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 1.

Reservation 20 (V)

Reservation 21 (KD)

Reservation 22 (L)

Stockholm den 23 mars 2021

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Anna Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Johansson (S), Arman Teimouri (L), Mats Green (M), Saila Quicklund (M), Magnus Persson (SD), Martin Ådahl (C), Ludvig Aspling (SD), Johan Andersson (S), Serkan Köse (S), Ann-Christine From Utterstedt (SD), Leila Ali-Elmi (MP), Malin Danielsson (L), Ann-Sofie Lifvenhage (M), Marianne Pettersson (S), Ciczie Weidby (V), Patrik Engström (S) och Sofia Damm (KD).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet 66 motionsyrkanden om integration från allmänna motionstiden 2020/21. Motionsyrkandena rör frågor om bl.a. mottagande av nyanlända invandrare, insatser under asyltiden och under etableringstiden samt om integrationskapacitet och utsatta områden.

Motionsyrkandena återges i bilagan.

Utskottets överväganden

Mottagandet av nyanlända invandrare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. nyanlända invandrarers bosättning. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående beredningsprocesser och till att det befintliga regelverket är väl avvägt.

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD) och 3 (V) samt särskilt yttrande 1 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) har motionärerna invändningar mot den tvingande lagstiftningen när det gäller mottagandet av nyanlända invandare. Motionärerna anser att det är kommunernas förmåga att ta emot asylsökande som ska vara avgörande, och därför bör anvisningslagen avskaffas (yrkande 8).

Martin Ådahl m.fl. (C) föreslår i kommittémotion 2020/21:3285 att det ska utredas hur rutiner för utbetalning och uppföljning av kommunersättningarna för asylmottagande kan förbättras (yrkande 2). Vidare anser motionärerna att det är upp till varje kommun att tolka bosättningslagen och om en nyanländ invandrare ska ha rätt till boende efter etableringstiden, samtidigt som kommunen fortfarande har försörjningsansvar för den nyanlända även efter två år. I ljuset av detta föreslår motionärerna att det görs en uppföljning av bosättningslagens syfte att alla kommuner ska ta ett långsiktigt delat ansvar (yrkande 4).

I kommittémotion 2020/21:173 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) anser motionärerna att det behöver genomföras en utvärdering av bosättningslagen, bl.a. med syfte att göra den mer flexibel så att de kommuner som önskar kan få ta emot ett större antal nyanlända. Motionärerna anser också att det bör förtydligas hur långt kommunernas ansvar sträcker sig i tid samt införas möjlighet till sanktioner mot de kommuner som inte följer lagen (yrkande 2).

I motion 2020/21:2183 pekar Josefin Malmqvist (M) på att bosättningslagen inte specificerar hur lång tid kommunen har bostadsförsörjningsansvar, vilket lett till olika tolkningar kommuner emellan. Motionären föreslår därför en nationell reglering med innebörden att nyanlända som omfattas av bosättningslagen maximalt erbjuds bostad av kommunen i två år.

Utskottets ställningstagande

Sverige har tagit ett stort ansvar för att ta emot skyddsbehövande på flykt undan krig, konflikter och förföljelse, inte minst under de senaste åren.

Utskottet anser att samtidigt som det har varit en stor utmaning för olika verksamheter innebär mottagandet också stora möjligheter i kommunerna och för Sverige.

När det gäller enskilda reformer på området anser utskottet att bosättningslagen har bidragit till ett bättre fungerande mottagande och att inriktningen bör vara att vidta åtgärder för att få lagen att fungera väl i tillämpningen. Utskottet delar därmed inte Sverigedemokraternas uppfattning i kommittémotion 2020/21:1615 yrkande 8 om att en frivillig ansvarsfördelning för mottagandet i kommunerna emellan vore att föredra framför den nuvarande ordningen. Mottagandet av nyanlända invandrare måste vara ett gemensamt ansvar för alla Sveriges kommuner. En ordning där ett begränsat antal kommuner tar ett oproportionerligt stort ansvar är varken rimlig eller hållbar och också något som ger ett totalt sett otillräckligt mottagande.

Att utskottet ställer sig bakom principen om att mottagandet måste vara ett gemensamt ansvar och en skyldighet för kommunerna innebär dock inte att utskottet är berett att gå Vänsterpartiet till mötes i fråga om möjligheten att införa sanktioner för de kommuner som inte följer beslut om anvisning så som föreslås i kommittémotion 2020/21:173 yrkande 2. Utskottet utgår ifrån att regeringen vidtar de åtgärder som krävs för att bosättningslagen ska följas. När det gäller frågan om att ändra kommuntalen som Vänsterpartiet föreslår i samma motion kan utskottet konstatera att kommunerna har möjlighet att kontinuerligt lämna in önskemål om ändringar till Migrationsverket i den s.k. årsplaneringen. Utskottet har i övrigt inga synpunkter på bestämmelserna om fördelningen av antalet anvisningar till respektive län och därefter fördelningen inom respektive län genom kommuntalen.

Vidare när det gäller bosättningslagen vill utskottet också nämna det förslag som Centerpartiet återigen för fram i kommittémotion 2020/21:3285 yrkande 4 och som går ut på en uppföljning av lagstiftningens syfte att alla kommuner ska ta ett långsiktigt delat ansvar. Här noterar utskottet också den problematik som uppmärksammas i en enskild motion om de olika tolkningar som görs av vilken typ av bostäder, permanenta eller tillfälliga, som kommunerna ska ordna efter beslut om anvisning.

Utskottet kan i och för sig instämma i att en viktig del i att skapa effektiva åtgärder och ändamålsenlig lagstiftning är att följa upp och utvärdera de reformer som görs på olika områden. Utskottet är dock inte övertygat om nödvändigheten i att riksdagen nu tar initiativ till en utvärdering av bosättningslagen. Tills vidare vill utskottet uppmärksamma att Riksrevision inlett en granskning av införandet och tillämpningen av bosättningslagen. Utskottet kommer med intresse att ta del av denna granskning och därefter regeringens skrivelse med anledning av granskningen.

Vidare när det gäller mottagande av nyanlända invandrare bör Mottagandeutredningens slutbetänkande uppmärksammas (SOU 2018:22). Utredningen har haft i uppdrag att se över systemet för mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända och föreslå åtgärder för att skapa ett mer sammanhållet system. Det är utskottets bedömning att utredningens

förslag rör flera av de frågor som tas upp i motionerna, bl.a. fördelningen av kostnader mellan staten och kommunsektorn för åtaganden inom mottagandet av nyanlända invandrare, som tas upp av Centerpartiet i kommittémotion 2020/21:3285 yrkande 2 och i en enskild motion.

Utskottet vill avvakta såväl den pågående beredningen i Regeringskansliet av Mottagandeutredningens förslag som annat pågående arbete innan det kan bli aktuellt att överväga något initiativ från riksdagens sida när det gäller de förslag som tas upp i motionerna om kommunernas långsiktiga ansvar.

Med det anförda avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Samhällsinformation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om samhällsinformation. Utskottet hänvisar bl.a. till reformarbetet inom ramen för januariavtalet och till övrigt pågående utrednings- och beredningsarbete.

Jämför reservation 4 (M) och särskilt yttrande 2 (KD) och 3 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3471 av Karin Enström m.fl. (M) betonas vikten av att nyanlända invandrare, inte minst pojkar och flickor, får information och kunskap om sina rättigheter, möjligheter och skyldigheter. Motionärerna föreslår att det tas fram ett lättillgängligt och användarvänligt informationsmaterial till nyanlända invandrare om mänskliga fri- och rättigheter, demokrati, jämställdhet mellan könen, barnkonventionen, hedersrelaterat våld och förtryck, könsstypning samt skyldigheter och rättigheter i Sverige (yrkande 1).

Johan Pehrson m.fl. (L) framhåller i kommittémotion 2020/21:3234 att kunskaper om det svenska samhället, demokratiska värderingar, jämställdhet och barnrättsperspektiv är centralt för att kunna bygga sin framtid i Sverige (yrkande 9). Motionärerna anser att det redan under asyltiden behövs en obligatorisk samhällsinformation för såväl vuxna som barn. Vidare i samma kommittémotion föreslås det att nyanlända invandrare redan vid anvisningen till en kommun ska få vetskap om sitt eget ansvar för att hitta både jobb och bostad, t.ex. genom att ställa sig i bostadskö (yrkande 35).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att alla nyanlända invandrare redan under asyltiden ska ha tillgång till relevant information om det svenska samhället och om grundläggande demokratiska principer om bl.a. jämställdhet, mänskliga

rättigheter och barns rättigheter. På detta sätt kan nyanländas inträde på arbetsmarknaden och delaktighet i samhällslivet påskyndas och underlättas.

Mot bakgrund av överenskommelsen i januariavtalet om att samhällsintroduktion ska bli obligatorisk från dag ett i Sverige föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2021 att samhällsintroduktion till asylsökande ska utökas. Utskottet välkomnar att riksdagen har godkänt regeringens förslag (prop. 2020/21:1 utg.omr. 8, bet. 2020/21:SfU4, rskr. 2020/21:149).

Utskottet kan inte annat än instämma i den allmänna inriktningen i Moderaternas förslag om ett lättillgängligt och användarvänligt informationsmaterial till nyanlända invandrare om mänskliga fri- och rättigheter, demokrati, jämställdhet m.m., liksom i Liberalernas förslag om obligatorisk samhällsinformation om demokratiska värderingar m.m. och om att nyanlända invandrare redan vid anvisningen till en kommun ska få vetskap om sitt eget ansvar för att hitta jobb och bostad.

Efter riksdagens beslut om en utökad samhällsintroduktion till asylsökande har Migrationsverket fått i uppdrag att förbereda en obligatorisk samhällsintroduktion som ska införas senast den 1 oktober 2021. Enligt regeringens beslut föreslås samhällsintroduktionen motsvara en heldags muntlig information som ska lämnas så kort tid som möjligt efter att en ansökan om asyl har registrerats (Ju2021/00356). Utskottet noterar att enligt uppdraget ska samhällsintroduktionen i lämplig omfattning innehålla information om asylprocessen, livet i Sverige, svensk lagstiftning, demokrati, normer och värderingar. I avsnittet om svensk lagstiftning ingår information om bl.a. rättigheter, skyldigheter och möjligheter i samhället, barns rättigheter samt jämställdhet. I avsnittet om demokrati, normer och värderingar ingår information om bl.a. utmärkande drag i den svenska demokratin, individens fri- och rättigheter, former för demokratiskt inflytande, öppenhet, jämställdhet, jämlikhet och allas lika deltagande på arbetsmarknaden. I avsnittet livet i Sverige ingår bl.a. information om boende och arbetsliv.

I den moderata motionen pekas pojkar och flickor särskilt ut som en målgrupp, och utskottet kan konstatera att regeringen i ovan nämnda uppdrag till Migrationsverket anger att det även ska tas fram ett skriftligt material som ska ges till barn under 15 år och ensamkommande barn och som ska motsvara den muntliga information som lämnas i samhällsintroduktionen.

Utskottet välkomnar det arbete som pågår och anser att det ligger i linje med de förslag som förs fram i motionerna som därför får anses vara tillgodosedda. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Etableringsprogrammet och etableringsersättningen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. etableringsprogrammet och etableringsersättningen. Utskottet hänvisar bl.a. till att det befintliga regelverket är väl avvägt.

Jämför reservation 5 (SD), 6 (C), 7 (V), 8 (KD) och 9 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3285 av Martin Ådahl m.fl. (C) anser motionärerna att nyanlända invandrare i högre grad bör kunna bidra till den långsiktiga finansieringen av sin försörjning och föreslår därför etableringslån i stället för etableringsbidrag (yrkande 3).

I kommittémotion 2020/21:173 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) anser motionärerna att regeringen bör tillsätta en utredning av etableringsprogrammet (yrkande 1). Till de frågor som bör utredas hör tidsperioden för etableringsprogrammet och den bristande jämställdhet som karakteriserar etableringsprogrammet.

I kommittémotion 2020/21:3409 av Sofia Damm m.fl. (KD) vill motionärerna införa möjligheten till ett förlängt etableringsprogram, t.ex. för dem som behöver fortsätta sin utbildning för att bli anställningsbar, och föreslår att detta utreds (yrkande 14). Ett liknande förslag om ett flexibelt etableringsprogram på ett till fem år framför Sofia Damm m.fl. (KD) i kommittémotion 2020/21:3405 yrkande 8.

Vidare i kommittémotion 2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) anförs att de första två åren av ett sådant flexibelt etableringsprogram bör vara obligatoriska, eftersom den första delen av programmet som består av svenskundervisning, samhällsorientering och arbetsmarknadsförberedande utbildning är av särskild vikt för en introduktion till Sverige (yrkande 9).

I kommittémotion 2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) beskriver motionärerna att många nyanlända invandrare ofta under etableringstiden flyttar mellan olika kommuner, vilket riskerar att svenskundervisning och samhällsorientering inte kommer igång under den första delen av etableringstiden. Motionärerna föreslår därför att det ska införas en bosättningsplikt under de två första åren av det etableringsprogram som föreslås ovan (yrkande 12). Detta förslag finns även i kommittémotion 2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 8.

I kommittémotion 2020/21:3409 av Sofia Damm m.fl. (KD) föreslås att alla anhöriginvandrare från länder utanför EU/EES som väljer att stanna permanent ska erbjudas plats i etableringsprogrammet (yrkande 15). Detta förslag finns även i kommittémotion 2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 11.

I kommittémotion 2020/21:3225 uppmärksammar Maria Nilsson m.fl. (L) att det saknas bestämmelser om en koppling mellan etableringsersättningen och närvaro vid sfi-undervisning. Motionärerna föreslår en utredning om att ersättningen ska dras in för dem som har upprepad ogiltig frånvaro från sfi-undervisningen (yrkande 7).

I kommittémotion 2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) anser motionärerna att förväntningarna och kraven på att delta i etableringsinsatser måste öka. Bland annat måste kopplingen mellan deltagande i etableringsinsatser och rätten att få etableringsersättning göras tydlig, t.ex. genom en nedsättning av ersättningen till 80 procent vid frånvaro på grund av vård av barn (yrkande 16).

Leila Ali-Elmi m.fl. (MP) menar i kommittémotion 2020/21:2701 att etableringsprogrammet bör göras mer individanpassat (yrkande 3). En ökad individanpassning innebär enligt motionärerna att etableringsprogrammet ska kunna vara både kortare och längre än två år. Förslag om ett mer individualiserat etableringsprogram framförs även i kommittémotion 2020/21:2727 av Karolina Skog m.fl. (MP) yrkande 3.

Boriana Åberg (M) anser i motion 2020/21:1946 att kraven för efterskänkning av hemutrustningslån via Centrala studiestödsnämnden bör skärpas.

Richard Jomshof (SD) menar i motion 2020/21:919 att det inte är rimligt att det finns ett statligt lån speciellt riktat till nyanlända invandrare för inköp av hemutrustning, och därför bör det s.k. hemutrustningslånet avskaffas.

I motion 2020/21:1004 av Magnus Jacobsson och Michael Anefur (båda KD) föreslås att staten tar ett större ansvar för etableringen genom ett femårigt mottagandeavtal med respektive kommun, vilket enligt motionärerna skulle innebära att de som kommunplaceras får bättre förutsättningar att etablera sig (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det förändrade etableringsuppdrag som gällt sedan den 1 januari 2018 har inneburit att det regelverk som styr insatserna för nyanlända har fått större likheter med det regelverk som gäller för övriga arbetssökande. Denna harmonisering har inneburit att etableringsuppdraget i ökad utsträckning regleras på förordningsnivå. Nyanlända ska anvisas till ett arbetsmarknadspolitiskt program, ett etableringsprogram, i stället för att som tidigare ha rätt till en lagreglerad etableringsplan. Inom ramen för detta etableringsprogram ska, som för övriga arbetssökande, en individuell handlingsplan upprättas för en nyanländ som i sin tur ska lämna aktivitetsrapporter utifrån handlingsplanen.

Liberalerna anser i kommittémotion 2020/21:3234 yrkande 16 att kopplingen mellan deltagande i etableringsinsatser och rätten att få etableringsersättning bör göras tydligare, t.ex. genom att ersättningen sätts ned till 80 procent vid frånvaro på grund av vård av barn. I kommittémotion

2020/21:3225 yrkande 7 föreslår Liberalerna att ersättningen ska dras in vid upprepad ogiltig frånvaro från sfi-undervisning. Utskottet konstaterar att den nuvarande ordningen med ett etableringsprogram innebär att deltagarna kan varnas eller stängas av från rätt till ersättning på motsvarande sätt som övriga arbetssökande, dvs. deltagarna i etableringsprogrammet omfattas av ett proportionerligt åtgärdssystem. Utskottet ser positivt på att rätten till ersättning på detta vis villkoras av ett aktivt deltagande i insatserna. Utskottet vill i sammanhanget också nämna att Arbetsförmedlingen tillsammans med Statens skolverk har fått i uppdrag att analysera hur ett förbättrat informationsutbyte och samverkan kan åstadkommas mellan kommuner och Arbetsförmedlingen i fråga om bl.a. kommunal vuxenutbildning (Arbetsförmedlingens regleringsbrev för 2021). Utskottet gör bedömningen att detta arbete kan underlätta Arbetsförmedlingens kontrolluppdrag när det gäller nyanlända invandrades deltagande i sfi-undervisning. Utskottet ser inte skäl att nu införa särskilda sanktioner eller rapporteringskrav för nyanlända invandrare på det sätt som föreslås. Utskottet utgår från att regeringen vid behov ändrar reglerna i detta avseende.

För att få nyanlända invandrare att i högre grad bidra till sin försörjning föreslår Centerpartiet i kommittémotion 2020/21:3285 yrkande 3 etableringslån i stället för etableringsersättning. Utskottet anser att det är viktigt med en effektiv arbetsmarknads-etablering, men är inte övertygat om att ett etableringslån skulle påskynda etableringen och bidra till att nyanlända invandrare kommer i egen försörjning.

När det gäller frågan om obligatoriskt deltagande i etableringsprogrammet så som föreslås av Kristdemokraterna i kommittémotion 2020/21:3405 yrkande 9 håller utskottet självfallet med motionärerna om att det är viktigt att delta i insatser som samhällsorientering och arbetsmarknadsförberedande utbildning för en lyckad introduktion till livet i Sverige. Nära kopplad till frågan om obligatoriskt deltagande hör partiets förslag i samma motion yrkande 12 och i kommittémotion 2020/21:3663 yrkande 8 om en bosättningsplikt för att undvika flyttar mellan kommuner under etableringsperioden, vilket enligt Kristdemokraterna skulle bidra till ett bättre deltagande i svenskundervisning och samhällsorientering. Utskottet bedömer att den nuvarande regleringen med ett proportionerligt åtgärdssystem bidrar till det som motionärerna rimligen vill åstadkomma, nämligen ett deltagande med hög aktivitetsgrad. I alla händelser är utskottet i dagsläget inte berett att ta initiativ till en annan ordning.

I Miljöpartiets kommittémotion 2020/21:2701 yrkande 3 och i Kristdemokraternas kommittémotioner 2020/21:3405 yrkande 8 och 2020/21:3409 yrkande 14 framförs förslag om en utökad flexibilitet när det gäller etableringsprogrammets längd, bl.a. en förlängning på upp till fem år, och möjlighet till en mer individuell anpassning. Vänsterpartiet föreslår i kommittémotion 2020/21:173 yrkande 1 bl.a. att etableringsprogrammet ska pågå längre än två år.

Utskottet kan konstatera att när den maximala tiden i etableringsprogrammet (36 månader) är förbrukad har deltagaren möjlighet att delta i övriga insatser hos Arbetsförmedlingen. Att i princip samma regler nu gäller för nyanlända som för andra arbetssökande underlättar enligt utskottet övergången till andra arbetsmarknadspolitiska program efter etableringsprogrammet. Den stora majoriteten av nyanlända övergår till olika arbetsmarknadspolitiska program med aktivitetsstöd, framför allt jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar. Utskottet har förståelse för syftet med förslagen om förlängd programtid, men gör bedömningen att den tid nyanlända invandrare har möjlighet att få ta del av insatser som bidrar till etablering och samhällslivet är tillräckligt lång och flexibel.

Utskottet vill vidare framhålla att ett viktigt skäl till att införa den nuvarande ordningen med att Arbetsförmedlingen upprättar en individuell handlingsplan för nyanlända, som för övriga arbetssökande, var att skapa förutsättningar för långsiktighet och flexibilitet i Arbetsförmedlingens och individens planering av insatser. Med den tidigare ordningen kunde en etableringsplan, som det då hette, med vissa undantag omfatta högst 24 månader. Med en individuell handlingsplan kan planeringen av insatser utgå från den nyanländes behov av insatser för sin arbetsmarknads-etablering snarare än från längden på uppehållstillståndet.

Utskottet anser därmed att regelverket förändrats i den riktning som föreslås i de nämnda motionerna och utgår från att regeringen vid behov förändrar regelverket i riktning mot att bli ännu mer individanpassat och flexibelt både vad gäller längd och innehåll och ser därför inget behov av att ta initiativ i de frågor som behandlats här.

När det gäller det som Vänsterpartiet anför i kommittémotion 2020/21:173 yrkande 1 om att frågor om bristande jämställdhet i Arbetsförmedlingens programverksamhet bör utredas noterar utskottet att myndigheten genom regleringsbrevet för 2021 fått regeringens uppdrag att bl.a. i fråga om etableringsprogrammet analysera och redovisa identifierade jämställdhetsproblem, egna åtgärder för att minska problemen samt övriga förslag till lösningar. Utskottet anser därmed att motionsförslaget får anses vara delvis tillgodosett och hänvisar i övrigt till det som utskottet anför om jämställdhetsperspektivet i integrationspolitiken i avsnittet om nyanlända kvinnors etablering.

Kristdemokraterna föreslår i kommittémotionerna 2020/21:3405 yrkande 11 och 2020/21:3409 yrkande 15 att målgruppen för vilka som kan anvisas till etableringsprogrammet ska utvidgas. Utskottet konstaterar att enligt nuvarande bestämmelser får de som omfattas av lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och som är anmälda som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen anvisas till etableringsprogrammet. Utskottet konstaterar vidare att när 2010 års etableringsreform infördes var målgruppen för statens ansvar föremål för regeringens övervägande bl.a. enligt följande:

Invandrare som beviljas uppehållstillstånd på andra skäl än som skyddsbehövande och deras anhöriga har också ett initialt behov av insatser. De har också samma rätt som skyddsbehövande att delta i t.ex. sfi. Samtidigt har de vanligen tillgång till nätverk på ett annat sätt än skyddsbehövande och deras anhöriga genom sin anknytningsperson. Behovet av stöd och särskilda etableringsinsatser är därför normalt inte lika stort för dessa nyanlända. Bland dem finns såväl arbetskraftsinvandrare som personer som har anknytning till personer som är infödda svenskar och till invandrare som bott länge i Sverige (prop. 2009/10:60 s. 44).

Utskottet gör ingen annan bedömning och finner därmed ingen anledning att ta initiativ i fråga om målgruppen för vilka som kan anvisas till etableringsprogrammet enligt Kristdemokraternas förslag.

Med anledning av förslag i enskilda motioner om att avskaffa eller förändra villkoren för de s.k. hemutrustningslånen kan utskottet konstatera att fr.o.m. 1991 kan flyktingar och vissa andra utlänningar få statliga lån till hemutrustning när de ska etablera hushåll i Sverige (se prop. 1990/91:100). Enligt tidigare system lämnades socialbidrag för hushållsetableringen. En bärande tanke med lån i stället för socialbidrag är att betona individens eget ansvar och att så lite som möjligt särbehandla människor. Utskottet anser att detta är en rimlig ordning och är därmed inte villigt att överväga några förändringar nr det gäller hemutrustningslånen.

Med det anförda avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Etableringsinsatser m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. etableringsinsatser. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående reform- och utvecklingsarbete.

Jämför reservation 10 (M), 11 (KD) och 12 (L) samt motivreservation 13 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3371 av Mats Green m.fl. (M) framhålls att det svenska språket är nyckeln till det svenska samhället – till arbete, social rörlighet och förståelse för våra institutioner (yrkande 11). Motionärerna vill införa tydliga krav på att invandrare ska lära sig grundläggande svenska så att fler kan komma in på arbetsmarknaden snabbare än i dag. Motionärerna framhåller att det alltid måste löna sig mer att jobba än att leva på bidrag och att arbetslinjen ska gälla lika för alla (yrkande 4). För att fler ska komma i arbete och egen försörjning krävs det bl.a. att det ska vara enkelt för nyanlända invandrare att starta och driva företag.

I samma kommittémotion uppmärksammas också den utbildningsplikt för vuxna nyanlända invandrare med kort utbildning som har införts inom

etableringsprogrammet. Resultatet är dock enligt motionärerna blygsamt, och förslaget är därför att innehållet i utbildningsplikten förtydligas (yrkande 5).

Sofia Damm m.fl. (KD) noterar i kommittémotion 2020/21:3405 att när det gäller Snabbspår för nyanlända invandrare har Arbetsförmedlingen gjort neddragningar men eftersom insatsen enligt motionärerna fyller en viktig funktion för arbetsmarknads-etablering bör den prioriteras och vidareutvecklas (yrkande 15). Motionärerna anser vidare att Arbetsförmedlingens upphandlingar av utbildningar i dag tar alldeles för lång tid och framför allt riktas till de större kommunerna. Enligt motionärerna måste upphandlingarna effektiviseras och utbildningar erbjudas i de nyanländas invandrarernas närområde (yrkande 16).

När det gäller utbildningsplikten har motionärerna invändningar mot att det i vissa kommuner ställs formella språkkrav för att delta, vilket kan riskera att försvåra integrationsprocessen i olika avseenden. Motionärerna anser att det bör göras en individuell bedömning av nyanländas invandrarers färdigheter för att öka genomförandet av yrkesrelaterad utbildning (yrkande 13).

Johan Pehrson m.fl. (L) framhåller i kommittémotion 2020/21:3234 språkets betydelse för integrationen (yrkande 21). Att behärska språket ger frihet och självbestämmande samt möjlighet att få ett jobb och delta i samhället. Motionärerna lyfter också fram frågan om att Sverige bättre måste ta vara på nyanlända invandrarers potential som företagare (yrkande 15). Företagandet kan för många vara en viktig väg till egen försörjning, och för att enkelt komma igång behövs det bl.a. praktisk information.

I kommittémotion 2020/21:2701 av Leila Ali-Elmi m.fl. (MP) framhåller motionärerna med hänvisning till forskning och utredningar vikten av tidiga insatser för att stärka individens möjligheter till etablering på arbetsmarknaden och i samhällslivet. Motionärerna efterfrågar därför fler insatser under asyltiden för att främja en framtida etablering redan från dag ett (yrkande 2). Vidare lyfter motionärerna fram vikten av att matcha nyanländas kompetens mot bristyrken (yrkande 4) och att det därför bör vara lättare att validera yrkesmässiga och akademiska meriter från utlandet.

Hanna Westerén (S) vill i motion 2020/21:1893 se över möjligheten att förkorta vägen till jobb genom att satsa på fler snabbspår och bristyrkesutbildningar för nyanlända invandare.

Mikael Damsgaard (M) framför i motion 2020/21:1702 att självförsörjningsgraden bör vara en viktig indikator för integrationspolitiken. Enligt motionären bör det införas ett nationellt mål för ökad självförsörjningsgrad och därför bör det utredas hur ett sådant mål kan utformas (yrkandena 1 och 2).

Boriana Åberg (M) anser i motion 2020/21:2351 att begreppet sysselsättning så som det används i den officiella arbetslöshetsstatistiken är missvisande och därför bör kompletteras med begreppet självförsörjningsgrad.

I motion 2020/21:2792 anser Lotta Olsson (M) att jämställdhetsutbildningen inom samhällsorienteringen bör öka.

Josefin Malmqvist (M) anser i motion 2020/21:3347 att samhällsorienteringen behöver reformeras (yrkande 1). En sådan reformering bör enligt motionären innefatta följande överväganden: att införa en nationell examination i samhällsorientering (yrkande 2), att öka antalet timmar i ämnet (yrkande 3), att erbjuda samhällsorientering redan under asylprocessen (yrkande 4), att införa olika spår i samhällsorienteringen för nyanlända invandrare med olika utbildningsnivåer (yrkande 5), att nyanlända invandrare ska omfattas av krav på att delta i samhällsorientering (yrkande 6) samt en tydligare nationell kursplan för samhällsorienteringen (yrkande 7).

Utskottets ställningstagande

Utgångspunkten för nyanlända invandrades etablering är delaktighet i arbets- och samhällslivet. Nyanlända och utrikes födda som deltar i arbets- och samhällslivet bidrar till att bygga vårt gemensamma samhälle starkare. Och det är språket som är nyckeln till denna delaktighet. Utskottet kan här inte annat än instämma i vad Moderaterna i kommittémotion 2020/21:3371 yrkande 11 och Liberalerna i kommittémotion 2020/21:3234 yrkande 21 lyfter fram om språkets betydelse för integrationen. När det kommer till praktisk politik noterar utskottet januariavtalets överenskommelse om ett s.k. integrationsår som en del i en svensk nystart för att nyanlända invandrare snabbare ska komma in på arbetsmarknaden.

Utskottet välkomnade förra riksmötet regeringens förslag att integrationsåret ska genomföras i form av ett intensivår inom ramen för etableringsprogrammet, med språkintensiva och yrkesnära insatser som ges parallellt eller efter varandra under en relativt kort sammanhängande period (bet. 2019/20:AU2). Utskottet gör bedömningen att denna reform bör ge goda förutsättningar för nyanlända invandrare att tillägna sig språket och därmed också bli delaktiga i samhällslivet. Utskottet noterar att regeringen gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att införa intensivåret fr.o.m. den 15 april 2021.

I januariavtalet ingår även förslag om ett språkkrav för medborgarskap. Utskottet noterar att det på regeringens bord nu ligger ett utredningsförslag om att införa krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för att få svenskt medborgarskap. Kunskaperna föreslås kunna visas på olika sätt. Ett sätt föreslås vara genom godkänt resultat på ett särskilt framtaget prov i svenska och samhällskunskap (medborgarskapsprovet), men det ska också vara möjligt att visa kunskaper på andra sätt (dir. 2019:70, SOU 2021:2). Liksom regeringen anser utskottet att denna reform inte bara stärker medborgarskapets status utan också främjar en ökad delaktighet i arbetslivet och i samhället i stort. Utskottet kommer att följa den pågående beredningen i Regeringskansliet av utredningens förslag.

Utskottet konstaterar att ovan nämnda arbete ligger väl i linje med motionsförslagen om språkets betydelse för integrationen.

Moderaterna framhåller vidare i ovan nämnda kommittémotion (yrkande 4) att det alltid måste löna sig mer att jobba än att leva på bidrag, och att

arbetslinjen ska gälla lika för alla. Som utskottet tolkar innebörden av arbetslinjen i detta sammanhang handlar det om aktivitetskrav och förväntningar från samhällets sida under etableringstiden. Här vill utskottet påminna om att riksdagen under den förra mandatperioden ställde sig bakom ett tillkännagivande till regeringen om att aktivitetskraven under etableringstiden bör öka ytterligare (bet. 2017/18:AU7). Utskottet har inte ändrat uppfattning utan ser fram emot åtgärder från regeringen med denna inriktning. Vidare kan utskottet konstatera att januariavtalet innefattar ett antal reformer med fokus på att nyanlända, bl.a. med hjälp av krav på ökat deltagande i etableringsinsatser, snabbare ska komma in på arbetsmarknaden. Även om det ligger utanför utskottets beredningsområde förtjänar det också uppmärksammas att riksdagen under höstens budgetbehandling godkände regeringens förslag om att jobbstimulansen i försörjningsstödet ska öka (se prop. 2020/21 utg.omr. 9 avsnitt 6.5).

När det gäller Moderaternas förslag om utbildningsplikten (ovan nämnda kommittémotion yrkande 5) har utskottet tidigare framhållit att den infördes för att tydliggöra individens ansvar för att inom ramen för etableringen skaffa sig de kunskaper som krävs för att matchas till arbete, eller för att kunna tillgodogöra sig arbetsmarknadspolitiska insatser alternativt delta i fortsatta studier. Utskottet utgår ifrån att regeringen vid behov förtydligar innehållet i utbildningsplikten och anser därmed att det inte finns skäl för något initiativ från riksdagens sida på området.

Att det i vissa kommuner, så som det framställs av Kristdemokraterna i kommittémotion 2020/21:3405 yrkande 13, ställs formella språkkrav för att delta i utbildning inom ramen för utbildningsplikten förändrar inte utskottets uppfattning om reformens betydelse för att stärka nyanlända invandrares etablering och för att förbättra matchningen på arbetsmarknaden. Utskottet kan dock konstatera att enligt skollagen ska det inte ställas några formella krav på betyg för att studera på grundläggande nivå inom komvux. Utskottet noterar att utredningen Stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk har haft i uppdrag att utreda och föreslå hur det kan säkerställas att kommuner erbjuder individanpassad utbildning för nyanlända som omfattas av utbildningsplikten (dir. 2018:73). Utredningens förslag bereds för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Utskottet kan därmed konstatera att regeringen aktivt arbetar med frågan och ser därför inget behov av att ta något initiativ med anledning av motionsförslaget.

I fråga om de s.k. snabbspåren som arbetsmarknadens parter har tagit fram på regeringens initiativ anser utskottet i likhet med Kristdemokraterna i ovan nämnda kommittémotion (yrkande 15) att de är viktiga för att kompetensförsörja bristyrkesbranscher genom att tillvarata kompetens hos personer som kommit till Sverige. Utskottet anser att de är ett bra exempel på styrkan i den svenska arbetsmarknadsmodellen, där stat och parter gemensamt snabbt har kunnat finna vägar framåt. Det ska framhållas att snabbspåren inte är en enskild insats utan en metod, där samarbetet mellan Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadens parter och branschorganisationer är ett utmärkande

inslag. Kristdemokraterna har också invändningar mot att snabbspåren har nedprioriterats. Utskottet delar inte denna uppfattning utan anser att i och med satsningen på intensivåret inom etableringsprogrammet kan snabbspåren spela en viktig roll. Efter riksdagens beslut i december 2020 om anslaget för arbetsmarknadspolitiska program och insatser har regeringen genom omprioriteringar gett ökade medel till främjande och utvecklingsinsatser (bl.a. snabbspår) för att påskynda nyanländas etablering. En annan sak är att antalet nya deltagare i olika snabbspår enligt en promemoria från Arbetsförmedlingen fortsätter att minska kraftigt (Arbetsförmedlingen, PM 2020-06-01). Detta har dock inte så mycket med prioriteringar att göra utan beror snarare på att inflödet till etableringsprogrammet har fortsatt att minska och att sammansättningen av deltagare inom programmet har förändrats. Utskottet konstaterar att styrsignalerna för snabbspåren ligger i linje med det som efterfrågas i Kristdemokraternas motion samt i en den enskilda motionen 2020/21:1893.

I ovan nämnda kommittémotion framhåller Kristdemokraterna vidare att Arbetsförmedlingens upphandling av utbildningar i dag tar alldeles för lång tid och framför allt riktas till de större kommunerna. Utskottet har tidigare behandlat en skrivelse från regeringen med anledning av en granskning från Riksrevisionen om hur Arbetsförmedlingen anpassar arbetsmarknadsutbildningarna efter det regionala arbetsmarknadsbehovet. I sin granskning identifierar Riksrevisionen att det finns en effektiviseringspotential när det gäller behovsanalyser i samband med upphandlingar och när det gäller anpassning av verksamheten till arbetsgivarnas behov vid upphandling. Utskottet för sin del ansåg att det var allvarligt att Arbetsförmedlingen i sina upphandlingsförfaranden inte i tillräckligt hög utsträckning hade lyckats möta behoven av arbetsmarknadsutbildning (bet. 2016/17:AU3). Utskottet hyste dock en viss förhoppning om bättring på den punkten i och med att Arbetsförmedlingen hade inlett ett arbete med att se över upphandlingsförfarandet, bl.a. genom en reviderad process för beställning av upphandlade utbildningar som innebar bättre möjligheter att anpassa utbildningspaket efter det regionala arbetsmarknadsbehovet. Utskottet har inte ändrat uppfattning och noterar att Riksrevisionen i en uppföljning av sin granskning konstaterar att regionerna nu är mer involverade i behovsanalysen, vilket också bekräftas i Arbetsmarknadsutredningens slutbetänkande (SOU 2019:3 s. 325).

Vidare när det gäller arbetsmarknadsutbildningarna noterar utskottet att Arbetsförmedlingen har regeringens uppdrag att redovisa arbetet med att säkerställa att arbetsmarknadsutbildningen är effektiv och fyller en strategisk funktion för kompetensförsörjningen. Detta inkluderar hur myndigheten avser att utveckla arbetsmarknadsutbildningen så att utbildningsutbudet baseras på efterfrågan och samspelar med utbudet i yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning genom en ökad samverkan med kommunerna. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 16 april 2021. Utskottet noterar även att en utredare inom Arbetsmarknadsdepartementet har getts i uppdrag att analysera hur reformeringen av Arbetsförmedlingen påverkar arbetsmarknadspolitikens

del i kompetensförsörjningen (A 2020:B). Uppdraget löper t.o.m. den 31 december 2021. Utredaren ska bl.a. analysera behov av ett förändrat regelverk samt förändrad styrning och uppföljning så att arbetsmarknadsutbildningen fyller en strategisk funktion på arbetsmarknaden och så att arbetsmarknadsutbildningar som brister i effektivitet kan avvecklas.

Sammanfattningsvis när det gäller arbetsmarknadsutbildningen anser utskottet att ett utvecklings- och utredningsarbete bedrivs och har bedrivits med bäring på de förhållanden som Kristdemokraterna uppmärksammar och ser inte att det finns anledning att nu rikta något tillkännagivande till regeringen om ytterligare åtgärder.

Liberalerna framhåller i kommittémotion 2020/21:3234 yrkande 15 företagande som ett betydelsefullt inslag i nyanländas etablering. Utskottet delar denna bild och noterade när frågan behandlades förra gången (bet. 2019/20:AU9) att bl.a. att Arbetsförmedlingen och Tillväxtverket bedriver ett arbete på området. Arbetsförmedlingen erbjuder inom etableringsprogrammet individuellt anpassad vägledning samt stöd och service för den som vill starta och driva företag, och kan bevilja stöd till start av näringsverksamhet. Genom Tillväxtverket har nyanlända arbetssökande fått möjlighet att delta i projektet Främja nyanländas företagande, och inom ramen för det pågående projektet Främja nyanlända och utrikes födda kvinnors företagande erbjuds bl.a. mentorskaps- och nätverksinsatser. Utskottet kan därmed konstatera att det pågår ett arbete i linje med Liberalernas förslag och ser i nuläget inte behov av ytterligare åtgärder.

Som bl.a. tas upp i Miljöpartiets kommittémotion 2020/21:2701 yrkande 2 är det angeläget med tidiga insatser för att stärka individens möjligheter till etablering på arbetsmarknaden och i samhällslivet. Här kan bl.a. uppmärksammas att utskottet under höstens budgetbehandling välkomnade regeringens förslag om förstärkt samhällsinformation inom ramen för tidiga insatser för asylsökande m.fl. I samma kommittémotion yrkande 4 betonas också vikten av att matcha nyanländas kompetens mot bristyrken, vilket utskottet givetvis instämmer i och hänvisar till vad som anförts ovan om snabbspåren och intensivåret.

När det gäller den lagreglerade samhällsorienteringen som enligt förslag i enskilda motioner behöver reformeras noterar utskottet att Länsstyrelsen i Västra Götalands län enligt regleringsbrevet för 2021 ska utveckla delar av det utbildningsmaterial som används inom samhällsorienteringen, bl.a. genom att lägga mer fokus på jämställdhet och mänskliga rättigheter, samt ta fram metodstöd för samhällsorienteringen. Utskottet utgår från att regeringen kommer att använda resultatet av detta uppdrag i arbetet med att utveckla samhällsorienteringen. Därutöver vill utskottet hänvisa till vad som anförts i tidigare avsnitt om införandet av en obligatorisk samhällsintroduktion för asylsökande. Utskottet anser inte att det är motiverat att nu ta initiativ till ytterligare åtgärder för att reformera samhällsorienteringen.

I ett par enskilda motioner framförs synpunkter på statiken och resultatredovisningen för integrationspolitiken. Bl.a. föreslås det att

självförsörjningsgraden ska användas som indikator och att ett mål för ökad självförsörjningsgrad ska införas. Som utskottet framhållit under höstens beredning av budgetpropositionen är regeringens resultatredovisning ett viktigt underlag och bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om (bet. 2020/21:AU1). När det gäller den övergripande resultatredovisningen för integrationspolitiken beskrivs utvecklingen inom områdena arbetsmarknad, utbildning, hälsa och boende, och med koppling till det övergripande målet för integrationspolitiken används resultatindikatorer som arbetskraftsdeltagande, kunskapsresultat i grundskolan och trångboddhet. Nära kopplad till integrationspolitiken är politiken mot segregation, och i resultatredovisningen redovisas situationen i de 38 områden i Sverige som har socioekonomiska utmaningar med hjälp av uppgifter om bl.a. andel förvärvsarbetande kvinnor och män. Utskottet konstaterade att utvecklingen av strukturen i regeringens resultatredovisning är positiv och hade inga särskilda invändningar mot resultatredovisningen för integrationspolitiken eller politiken mot segregation. När det gäller särskilt möjligheten att använda självförsörjningsgrad som indikator finns det enligt vad utskottet känner till ingen allmänt vedertagen definition av självförsörjning. I sammanhanget förtjänar dock nämnas att Statistiska centralbyrån har tagit fram statistik om huvudsaklig inkomstkälla efter tid sedan invandring (SCB, 2018, Integration: Rapport 12 s. 17). Tills vidare är utskottet inte berett att ta initiativ i fråga om ytterligare indikatorer eller mål för integrationspolitiken.

Med det som ovan anförts anser utskottet att det inte finns behov av att vidta åtgärder i enlighet med något av de förslag som behandlats i detta avsnitt. Utskottet avstyrker därmed samtliga motionsyrkanden.

Ansvaret för etableringsinsatserna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om ansvaret för etableringsinsatserna. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden och pågående reformarbete gällande Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsuppdrag.

Jämför reservation 14 (M).

Motionen

I kommittémotion 2020/21:3371 av Mats Green m.fl. (M) anser motionärerna att Arbetsförmedlingens arbete med nyanlända invandrades etablering inte är tillfredsställande. Därför bör de kommuner som så vill kunna ta över ansvaret för integrationen och etableringen av nyanlända invandrare (yrkande 6).

Utskottets ställningstagande

När utskottet behandlade ett likalydande yrkande under det förra riksmötet konstaterade utskottet att riksdagen, när det nuvarande regelverket för etableringsinsatser beslutades, tog ställning till att det även i fortsättningen ska vara staten som genom Arbetsförmedlingen har ansvaret för etablering av nyanlända invandrare i arbets- och samhällslivet. (prop. 2016/17:175, bet. 2016/17:AU15, rskr. 2016/17:340). Utskottet anser fortfarande att det är en lämplig ordning att Arbetsförmedlingen pekats ut som den myndighet som ansvarar för etableringsinsatserna.

Med detta sagt konstaterar utskottet att det pågår omfattande förändringar av Arbetsförmedlingens uppdrag, i första hand som en konsekvens av januariavtalets överenskommelse om en reformerad Arbetsförmedling. Därutöver påminner utskottet om att regeringen, Centerpartiet och Liberalerna kommit överens om en delvis förändrad inriktning av reformarbetet. Det bör möjligen också nämnas att i förberedelserna för ett nytt arbetsmarknadsuppdrag har regeringen beslutat om ett antal analysuppdrag till Arbetsförmedlingen.

Mot denna bakgrund ser inte utskottet, i varje fall inte i nuläget, skäl att överväga en annan ordning när det gäller ansvaret för etableringsuppdraget. Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Särskilt om nyanlända kvinnors etablering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. insatser för att underlätta nyanlända kvinnors etablering. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående reform- och förändringsarbete.

Jämför reservation 15 (M) och 16 (KD), motivreservation 17 (SD) och särskilt yttrande 4 (L).

Motionerna

I partimotion 2020/21:3366 av Ulf Kristersson m.fl. (M) framhåller motionärerna betydelsen av att utrikes födda kvinnor i ökad utsträckning deltar på arbetsmarknaden (yrkande 2). Att inte ha en egen försörjning innebär enligt motionärerna antingen ett bidragsberoende eller ett beroende av partners eller familjens inkomster, och det förminskar kvinnors handlingsutrymme.

För att stärka nyanlända kvinnors möjlighet att få arbete och bli ekonomiskt självständiga krävs det enligt Sofia Damm m.fl. (KD) i kommittémotion 2020/21:3405 ett aktivt arbete under kvinnors föräldraledighet, t.ex. genom att införa kommunala mentorskapsprogram för att stärka integrationen (yrkande 22).

I kommittémotion 2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) framhålls det att integration kräver ett tydligt fokus på jämställdhet (yrkande 6). I detta

ligger bl.a. att kvinnor och män ska mötas av samma förväntningar och krav på att jobba och försörja sig själva (yrkande 7). Med ett eget jobb ökar nyanlända kvinnors självständighet i förhållande till både samhälle och partner, samtidigt som integrationen av hela familjen stärks.

Leila Ali-Elmi m.fl. (MP) uppmärksammar i kommittémotion 2020/21:2701 vikten av en jämställd integration (yrkande 8), vilket för motionärerna bl.a. innebär att verka för att etableringsinsatserna blir jämställda, tex. genom att tillgängliggöra utbildning under asylprocessen och lägga ett särskilt fokus på nyanlända kvinnor i de moderna beredskapsjobben. Liknande förslag för att stärka insatserna för utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden framförs av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) i kommittémotion 2020/21:2696 yrkande 5.

Amineh Kakabaveh (-) anser i motion 2020/21:450 att för att öka jämställdheten och minska diskrimineringen behövs det insatser som utgår från utlandsfödda mäns och kvinnors verkliga behov, och inte utifrån förutfattade meningar om vari dessa kan tänkas bestå, för att på så sätt finna meningsfulla och inkomstbringande arbeten anpassade till utlandsfödda kvinnors behov (yrkande 2). Motionären föreslår också att hälften av alla subventionerade tjänster bör gå till invandrade kvinnor (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

Utrikes födda kvinnors alltför låga arbetskraftsdeltagande är enligt utskottet en tydlig integrations- och jämställdhetspolitisk utmaning. En grundläggande princip i ett jämställt samhälle är att kvinnor och män ska ha samma möjligheter till arbete och lika ansvar för sin egen försörjning. Det är inte första gången utskottet framhåller detta, men utskottet måste konstatera att arbetet för att förbättra nyanlända kvinnors etablering behöver vara fortsatt prioriterat.

Utskottet anser att det är självklart att både kvinnor och män, såsom det även uttrycks i Liberalernas kommittémotion 2020/21:3234 yrkande 7, ska mötas av samma förväntningar och ges rätt förutsättningar för att kunna försörja sig själva och stå på egna ben genom inträde på arbetsmarknaden. Detta knyter också an till vad som sägs i den enskilda motionen 2020/21:450 om vikten av att inte hemfalla åt förutfattade meningar om vad som är lämpliga arbeten eller insatser för utrikes födda kvinnor. Det bör vara en självklarhet att kvinnor och män behandlas lika av myndigheterna, men t.ex. när det gäller Arbetsförmedlingens verksamhet har utskottet tidigare konstaterat att män i högre utsträckning får ta del av arbetsnära insatser som arbetsmarknadsutbildningar och arbetspraktik, medan kvinnor får ta del av förberedande utbildningar och extratjänster i högre utsträckning.

Detta förhållande har också bekräftats i en delredovisning från Kommissionen för jämställda livsinkomster som nyligen presenterats (Komm2021/00077/A 2020:01-1). Utskottet kommer givetvis att med intresse följa kommissionens fortsatta arbete och därefter regeringens beredning av

dess förslag. Så mycket står dock klart att utskottet på ett övergripande plan delar kommissionens analys att även om det finns en bred uppslutning bakom de jämställdhetspolitiska målen, är det svenska samhället inte jämställt. En persons kön har fortfarande stor inverkan på möjligheterna att forma samhället och det egna livet. Vidare när det gäller jämställdhetsarbetet inom myndigheterna kan utskottet instämma med kommissionen när den säger att en jämställd fördelning av statliga stödåtgärder, och ett aktivt arbete med information om vilka konsekvenser olika val kan ha för individers livsinkomst, har stor betydelse för att nå målet om ekonomisk jämställdhet. Utskottet noterar att kommissionens kartläggning visar på flera goda exempel, men också på att det återstår en hel del arbete för att nå en jämställd fördelning av statliga stödåtgärder och en jämställd information.

Att kvinnor och män i dag inte får stöd på lika villkor är enligt utskottet givetvis inte acceptabelt. När det gäller särskilt Arbetsförmedlingen har utskottet tidigare konstaterat att myndigheten arbetar aktivt med jämställdhetsintegrering och kan nu notera att myndigheten enligt regleringsbrevet för 2021 fått ett förtydligat uppdrag på så sätt att styrningen av verksamheten ska vidareutvecklas så att ett jämställdhetsperspektiv genomgående införlivas i myndighetens beslutsfattande, på alla nivåer och i alla delar av de processer som påverkar kvinnor och män. Vidare ska Arbetsförmedlingen bl.a. inom områdena subventionerade anställningar och etableringsprogrammet analysera och redovisa identifierade jämställdhetsproblem, egna åtgärder för att minska problemen samt övriga förslag till lösningar. Utskottet välkomnar att myndigheten genom bl.a. regleringsbrev har en tydlig styrning på jämställdhetsområdet och ser fram emot förbättringar.

Utskottet vill i sammanhanget också nämna Arbetsförmedlingens insats Jämställd etablering som utformats för att kunna matcha arbetssökande som har varit kort tid i Sverige och står långt från arbetsmarknaden. I projektets arbetsmetod ingår att säkerställa att kvinnor inkluderas samt undvika att subjektiva bedömningar baserade på könsstereotypa föreställningar ligger till grund för beslut.

Utskottet anser därmed att det pågår ett omfattande arbete för att kvinnor och män ska mötas av samma förväntningar och ges rätt förutsättningar för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden och att det i nuläget därför inte finns behov av att utskottet tar något initiativ.

Vidare vill utskottet i likhet med Kristdemokraterna i kommittémotion 2020/21:3405 lyfta fram vikten av aktiva insatser under och efter kvinnors föräldraledighet. Kristdemokraterna talar om vikten av att undvika isolering och föreslår genom yrkande 22 uppsökandeverksamhet i form av kommunala mentorskapsprogram som ett sätt att åstadkomma detta. Utskottet för sin del vill framför allt instämma i att det är problematiskt att en relativt stor andel av utrikes födda kvinnor står helt utanför arbetskraften, och att det är angeläget att fler skrivs in, blir kvar hos eller återknyter kontakten med Arbetsförmedlingen och arbetslivet, exempelvis efter föräldraledighet. Utskottet vill här nämna möjligheten till s.k. nudgingåtgärder, som syftar till

att ändra människors beteenden, och som Jämlikhetskommissionen uppmärksammar i sitt slutbetänkande. Sådana åtgärder skulle kunna bidra till att fånga upp kvinnor i perioder då det finns risk att de helt lämnar arbetskraften (SOU 2020:46 s. 687). Utskottet vill också passa på att uppmärksamma den uppföljning och undersökning som utskottet genomför av bl.a. de personer som lämnat etableringsprogrammet av okänd orsak. Utskottet håller alltså med om det övergripande syftet med Kristdemokraternas förslag men vill inte ställa sig bakom den enskilda åtgärden.

På ett mer övergripande plan kräver integration ett tydligt fokus på jämställdhet och jämställdhetsintegrering, vilket också betonas av bl.a. Liberalerna i kommittémotion 2020/21:3234 yrkande 6 och Miljöpartiet i kommittémotionerna 2020/21:2701 yrkande 8 och 2020/21:2696 yrkande 5. I detta ligger självfallet att arbetskraftsdeltagande och sysselsättningen måste öka, vilket framhålls bl.a. av Moderaterna i partimotion 2020/21:3366 yrkande 2; först då blir det möjligt att nå såväl det integrationspolitiska målet om lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund som det jämställdhetspolitiska målet att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Av budgetpropositionen för 2021 framgår att jämställdhetsperspektivet är centralt i genomförandet av integrationspolitiken, t.ex. när det gäller utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden. Utskottet anser att detta är en inriktning i linje med de nämnda motionsyrkandena om ett ökat jämställdhetsperspektiv i mottagande- och etableringsprocessen. Utskottet vill också peka på vad som sagts ovan om Arbetsförmedlingens verksamhet riktad till utrikes födda kvinnor. Utskottet ser fram emot ytterligare reformer för att skynda på nyanlända kvinnors inträde på arbetsmarknaden men finner ingen anledning att nu ta initiativ på området.

Med det anförda avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Civilsamhällets och näringslivets betydelse för integrationen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. åtgärder för att stärka civilsamhällets roll i integrationsprocessen. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående reform- och förändringsarbete.

Jämför reservation 18 (KD) och 19 (L) samt särskilt yttrande 5 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3285 av Martin Ådahl m.fl. (C) uppmärksammas civilsamhällets betydelse för mottagandet av nyanlända invandrare, och

motionärerna anser att civilsamhällets roll i integrationsprocessen bör stärkas (yrkande 7). I detta kan det t.ex. ingå att utreda hur statens tilldelning av resurser till civilsamhället kan fördelas för att skapa långsiktiga partnerskap till skillnad från dagens projektfinansieringsmodell. Motionärerna föreslår också att det vid offentliga upphandlingar ska bli möjligt att använda sig av reserverade kontrakt för att på så sätt låta civilsamhället axla ett bredare samhällsansvar.

För att förbättra integrationen och bryta segregationen uppmärksammar Sofia Damm m.fl. (KD) i kommittémotion 2020/21:3405 en särskild samverkansform mellan det offentliga och näringslivet, ett s.k. socialt utfallskontrakt. Det innebär att det offentliga identifierar områden och projekt som kan finansieras av privata aktörer. Med detta syfte föreslår motionärerna att det inrättas en s.k. facilitatorsfunktion för sociala utfallskontrakt samt en nationell fond för investeringsgarantier (yrkande 27).

I kommittémotion 2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) betonar motionärerna civilsamhällets betydelse för integrationsarbetet och pekar på att framför allt att de större aktörerna kan spela en avgörande roll, t.ex. i fråga om språkträning (yrkande 27).

Kristina Axén Olin (M) framhåller i motion 2020/21:3028 att Sverige utmärker sig positivt i ett internationellt perspektiv när det gäller frivilligt arbete och medborgerligt engagemang, t.ex. ideella organisationer som bistår nyanlända invandrare med information, kontakter och stöd. För att bygga vidare på detta vill motionären se över möjligheterna till ett faddersystem för att förbättra integrationen av nyanlända invandrare.

Utskottets ställningstagande

Det civila samhällets betydelse för mottagandet och integrationen av nyanlända invandrare har uppmärksammats flera gånger tidigare av utskottet, senast i betänkande 2019/20:AU9. Detta hindrar inte utskottet att återigen framhålla att ett levande civilt samhälle, dit föreningsliv och den ideella sektorn räknas, ofta brukar nämnas som ett viktigt kännetecken för en väl fungerande demokrati. Ett utmärkt exempel på detta är när människor i föreningslivet ställer upp för att ge asylsökande och nyanlända invandrare ett gott mottagande.

Centerpartiet och Liberalerna anser att civilsamhällets roll i integrationsprocessen bör stärkas. Utskottet håller med om denna övergripande inriktning och noterar att regeringen med utgångspunkt i skrivelse 2017/18:246 En politik för engagemang – långsiktighet och oberoende för civilsamhället löpande verkar för att i enskilda myndighetsinstruktioner förtydliga att myndigheterna bör samverka med det civila samhällets organisationer. Det bör möjligen också uppmärksammas att Mottagandeutredningen, som nämnts i ett tidigare avsnitt, gör bedömningen att det finns ett behov av en dialog mellan staten och det civila samhällets

organisationer i syfte att ta fram gemensamma åtaganden för en fördjupad samverkan inom asylmottagandet.

När det gäller formerna för bidragsgivningen, som Centerpartiet pekar ut som ett exempel för att stärka civilsamhällets roll, vill utskottet lyfta fram att det inom Regeringskansliet pågår ett löpande utvecklingsarbete i syfte att successivt öka andelen bidrag som grundas på förordningar och att verka för att andelen generella stöd, som organisationsbidrag, ökar i förhållande till mer kortsiktiga och styrda bidrag. För att tillgodose civilsamhällets behov av större långsiktighet och förutsebarhet i bidragsgivningen föreslås i en departementspromemoria att bidrag till det civila samhället bör ges i form av ett minst tvåårigt beställningsbemyndigande för dessa anslag (Ds 2018:13). Utskottet utgår från att denna bedömning finns med i regeringens och Regeringskansliets löpande arbete med utformning av bidrag. Utskottet anser att det är positivt med en utveckling mot en mer långsiktig bidragsgivning och kan konstatera att detta är en prioriterad fråga för regeringen. Enligt budgetpropositionens resultatredovisning beviljas cirka en fjärdedel av statsbidragen för två år eller mer, vilket utskottet kan konstatera är en klar förbättring jämfört med föregående år (prop. 2019/20:1 utg.omr. 17 s. 29 och prop. 2020/21:1 utg.omr. 17 s. 164). En förbättring märks också när det gäller utvecklingen mot generella bidrag vilket i linje med regeringens ambition om självständighet och oberoende med stort utrymme för egna initiativ enligt ovan nämnda skrivelse. Utskottet kommer att noga följa det fortsatta arbetet.

När det gäller Centerpartiets förslag om reserverade kontrakt konstaterar utskottet att inom dagens regelverk finns en möjlighet till reserverade upphandlingar, vilket i korthet innebär att upphandlande organisationer, under vissa förutsättningar, får positivt särbehandla vissa leverantörer som annars skulle sakna möjligheter att få kontrakt under normala konkurrensförhållanden. Möjligheten till reserverad upphandling gäller bl.a. aktörer vars främsta syfte är integration av personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Vidare i fråga om att peka ut särskilda aktörer noterar utskottet att Utredningen om idéburna aktörer i välfärden har bl.a. lämnat förslag som innebär en möjlighet att reservera rätten att ansöka om att få delta i ett valfrihetssystem för idéburna aktörer. Utredningens förslag om ändringar i lagen om valfrihetssystem omfattar även valfrihetssystem som Arbetsförmedlingen inrättat (SOU 2019:56). Utskottet vill avvakta den pågående beredningen i Regeringskansliet innan det kan bli aktuellt att ta initiativ i denna fråga.

Som framgår ovan pågår en rad aktiviteter för att samordna, samverka och stödja civilsamhället så att dess roll för att underlätta integrationen kan öka. Det pågående arbetet ligger väl i linje med motionsönskemålen som därmed får anses i huvudsak tillgodosedda.

När det gäller Kristdemokraternas förslag om ett s.k. socialt utfallskontrakt noterar utskottet att regeringen har tagit fram en samlad strategi för att Sverige ska ta till vara den innovationskraft som finns hos den växande grupp sociala företag som har som mål att bidra till ett effektivt och mer hållbart samhälle

(dnr N2018/00710/FF). Avsikten med insatserna är att skapa bättre förutsättningar för sociala företag att utvecklas och vara med och lösa samhällsutmaningar. Exempel på insatser som regeringen avser att genomföra inom området är bl.a. att utforska, testa och stärka kunskapen kring alternativa former för samarbete med offentlig sektor. Syftet är att, utifrån gemensamma mål, åstadkomma sociala effekter i samhället, exempelvis genom sociala utfallskontrakt (social impact bonds) eller idéburet offentligt partnerskap (IOP).

Vidare noterar utskottet att Sveriges forskningsinstitut och innovationspartner är i färd med att bygga upp ett kunskapscenter som ska stödja offentlig sektor med innovation och utveckling, t.ex. genom sociala investeringar och sociala utfallskontrakt.

Utskottet kan därmed konstatera att det även pågår ett aktivt arbete för att hitta effektiva lösningar på olika samhällsutmaningar genom att ta till vara socialt företagande och social innovation, t.ex. genom sociala utfallskontrakt. I likhet med regeringen anser utskottet att det är viktigt att utforska, testa och stärka kunskapen kring alternativa former för samarbete med den offentliga sektorn. Utskottet vill avvakta regeringens arbete på området innan några ytterligare åtgärder övervägs.

Med det anförda avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Integrationskapacitet och utsatta områden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om integrationskapacitet och utsatta områden. Utskottet hänvisar bl.a. till regeringens reformarbete och budgetpropositionens resultatredovisning.

Jämför reservation 20 (V), 21 (KD) och 22 (L).

Motionerna

Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) anser i kommittémotion 2020/21:449 att kvinnors livssituation i socialt utsatta områden behöver uppmärksammas i högre grad. I dessa områden råder ofta patriarkala strukturer där gruppens heder och regler är det viktigaste, inte samhällets lagar och normer. Motionärerna anser att det behöver tas initiativ till åtgärder för att kvinnor i dessa områden ska få likvärdiga förutsättningar som kvinnor i andra områden (yrkande 10).

Sofia Damm m.fl. (KD) anser i kommittémotion 2020/21:3405 att eftersom integrationen rör så många politikområden saknas det ett samlat grepp för att väga av alla frågor mot varandra och för att inventera hur den svenska integrationskapaciteten ser ut. Motionärerna föreslår att det tillsätts en integrationsberedning som tillsammans med Regeringskansliet och i samsyn

med riksdagspartierna kontinuerligt gör en bedömning av Sveriges långsiktiga integrationskapacitet (yrkande 1).

I kommittémotion 2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) formulerar motionärerna en vision om att det inte ska finnas några utsatta områden i Sverige 2030 (yrkande 1). Tanken är att för varje utsatt område ska staten, regionen, kommunen och de lokala fastighetsägarna ingå en s.k. integrationspakt, med konkreta åtgärder för att förbättra både den fysiska och sociala miljön (yrkande 3).

På en övergripande nivå handlar detta förortslyft enligt motionärerna om att bryta en utveckling där en icke fungerande integration leder till att många hamnar utanförskap och bidragsberoende. För att lösa problemen och minska fattigdomen bland utrikes födda måste denna s.k. integrations-skuld mätas, bl.a. som graden av arbetsmarknadsetablering, humankapital, pensionsutsikter, språkinläring och ekonomiska möjligheter i vardagen (yrkande 2).

I de utsatta områdena måste utvecklingen mätas systematiskt, och situationen måste följas upp årligen. En bedömning av om ett område är socioekonomiskt utsatt bör enligt motionärerna även inkludera faktorer som förekomsten av organiserad brottslighet, radikalisering, antalet anmälda brott och möjligheten att klara upp brott (yrkande 4).

Med hänvisning till situationen i utanförskapsområden anser Magnus Jacobsson (KD) i motion 2020/21:1006 att det bör inrättas en integrationskommitté för att i samsyn med riksdagspartierna och utifrån forskningsresultat göra en löpande inventering av Sveriges integrationskapacitet, här definierat som hur många bostäder som finns tillgängliga, hur arbetsmarknaden utvecklas m.m.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har självfallet inte svårt att sympatisera med Liberalernas vision om att det inte ska finnas några utsatta områden i Sverige 2030. Frågan är bara hur detta ska uppnås. Alltför många människor i Sverige bor i områden där människors vardag och livschanser begränsas. Liberalerna föreslår genom kommittémotion 2020/21:3234 yrkande 3 vad som benämns som en integrationspakt, där staten, regionen, kommunen och de lokala fastighetsägarna ingår en överenskommelse om ett antal konkreta åtgärder. Utskottet för sin del vill inte avvisa möjligheten att denna typ av lokala överenskommelser kan medverka till en positiv utveckling, men vad som framför allt måste till är ett brett arbete inom områden som skola, förskola, och brottsbekämpning.

Vänsterpartiet lyfter i kommittémotion 2020/21:449 yrkande 10 särskilt fram vikten av uppmärksamma kvinnors livssituation i utsatta områden. Utskottet instämmer i detta och kan konstatera att många som kommit till Sverige har levt i samhällen där kvinnan ofta är underordnad mannen, och därmed handlar integrationspolitiken bl.a. om att befästa liberala och

demokratiska värderingar och motverka framväxten av parallellsamhällen där människor hindras från att utöva sina självklara rättigheter.

Mot denna bakgrund välkomnar utskottet att regeringen i budgetpropositionen för 2021 på flera områden gör en riktad satsning för att lyfta upp socioekonomiskt utsatta områden. I denna satsning ingår bl.a. att förstärka arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Utskottet vill också nämna att Centrum mot våldsbejakande extremism har fått utökade resurser och att Brottsförebyggande rådet enligt regleringsbrevet för 2021 har fått i uppdrag att bl.a. öka kunskapen om hur parallella samhällsstrukturer – inklusive kriminella och släktbaserade nätverk, såsom klanstrukturer – och den brottslighet och otrygghet som är förknippad med sådana strukturer, kan identifieras på lokal nivå. I uppdraget ingår att identifiera och sammanställa motåtgärder som kan vidtas mot sådana strukturer och att redovisa nationella och internationella insatser på området.

Utskottet vill såklart här också lyfta fram vikten av att utveckla arbetsmarknadspolitiken, vilken i stor utsträckning tar sikte på situationen i utsatta områden. Den pågående pandemin har ytterligare försvårat situationen på arbetsmarknaden för många grupper och medför särskilt ett behov av insatser för dem som har varit utan arbete under en lång tid och för nyanlända som saknar förutsättningar att få arbete utan omfattande stöd. Insatser som extratjänster och introduktionsjobb skapar arbetstillfällen för denna grupp, inte minst för utrikes födda kvinnor, och utskottet välkomnar regeringens utökade satsning i budgetpropositionen för 2021 på dessa insatser.

Men kanske ännu viktigare är att skapa förutsättningar för en varaktig försörjning genom att lyfta utbildningsnivån. Utskottet ser fram emot tiden efter pandemin, och när ekonomin då startar om kommer arbetsgivare att behöva rätt kompetens. Människors möjligheter att söka sig till jobben kommer att vara beroende av att man har de kompetenser som efterfrågas. Bland dem som är utan egen försörjning och är långtidsarbetslösa saknas ofta den grundläggande gymnasieutbildningen. Utskottet välkomnar att regeringen genom regleringsbrev har gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att se till att andelen som övergår till reguljär utbildning, särskilt yrkesutbildning, ökar väsentligt bland dem som saknar gymnasieutbildning. En annan åtgärd som regeringen beslutat om är att utvidga möjligheterna för arbetssökande att studera i upp till ett år med bibehållen ekonomisk ersättning när det är motiverat för att kunna få ett jobb. Utskottet anser att denna reform kan spela en viktig roll inte minst för personer som bor i utsatta områden.

Utskottet anser därmed att regeringen bedriver en aktiv politik som ligger i linje med nyss nämnda motionsförslag om att vända utvecklingen i socioekonomiskt utsatta områden.

Med anledning av Liberalernas förslag i kommittémotion 2020/21:3234 (yrkandena 2 och 4) om att på olika sätt mäta och följa upp vad som benämns som integrationsskulden kan utskottet konstatera att regeringen i budgetpropositionen för 2021 framhåller att en tydlig uppföljning och jämförelse av utvecklingen av segregationen är central och behöver förstärkas.

I fråga om resultatredovisningen konstaterar regeringen att det i dag saknas tillgång till statistik utifrån en områdesindelning som är ändamålsenlig för området Åtgärder mot segregation. Regeringen anger att Statistiska centralbyrån (SCB) har fått i uppdrag att förbättra förutsättningarna att följa upp segregationens utveckling, bl.a. genom att ta fram en rikstäckande områdesindelning av samtliga landets kommuner. Vidare har SCB i uppdrag att tillsammans med Delegationen mot segregation tillgängliggöra statistik och underlätta uppföljningen av socioekonomisk segregation baserad på denna rikstäckande områdesindelning. Utskottet välkomnar detta utvecklingsarbete och anser att det är en viktig del i arbetet med att minska och motverka segregationen i socioekonomiskt utsatta områden. Genom detta får Liberalernas förslag anses vara åtminstone delvis tillgodosedda.

Som Kristdemokraterna framhåller i kommittémotion 2020/21:3405 rör integrationen vitt skilda politikområden och kommer att för lång tid vara en central fråga för landets framtid. Partiet föreslår genom yrkande 1 (ett liknande förslag finns även i en enskild motion) att det tillsätts en integrationsberedning, ett permanent organ där riksdagspartierna ingår, som ska lämna förslag på området och göra en bedömning av vad som benämns som integrationskapaciteten, här angett bl.a. som antal tillgängliga bostäder, arbetsmarknadens utveckling och antal lediga platser i skolan. Utskottet har i ett tidigare avsnitt pekat på att regeringens resultatredovisning är ett viktigt underlag och bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om. Även det utvecklingsarbete som gäller uppföljningen av socioekonomisk segregation som nämndes ovan anser utskottet vara relevant. Tills vidare anser utskottet att detta arbete, dvs. budgetprocessen där resultatredovisningen är en del, jämte andra sedvanliga processer för politiskt beslutsfattande, där bl.a. utredningsväsendet och riksdagens uppgift att kontrollera regeringen ingår, är tillräckligt för att utveckla integrationspolitiken.

Med det anförda avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Reservationer

1. Mottagandet av nyanlända invandrare, punkt 1 (M)

av Mats Green (M), Saila Quicklund (M) och Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2183 av Josefin Malmqvist (M) och
avslår motionerna
2020/21:173 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 2,
2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 8 och
2020/21:3285 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkandena 2 och 4.

Ställningstagande

När bosättningslagen trädde i kraft 2016 ställdes krav på kommunerna att tillhandahålla bostad till en anvisad del av Sveriges nyanlända. Lagen specificerar däremot inte under hur lång tid kommunen har detta bostadsförsörjningsansvar, vilket har lett till olika tolkningar kommuner emellan.

Många bostadssökande har känt sig orättvist behandlade när nyanlända, utan att ha stått i bostadskö, snabbt får tillträde till bostäder. Skattebetalarna har ifrågasatt rimligheten i att kommuner tvingas köpa bostadsrätter, i brist på annat alternativ, för att uppfylla sina krav enligt bosättningslagen. Lagens nuvarande bestämmelser har ställt grupp mot grupp i ett samhälle där statens och kommuners fokus måste vara enighet och förståelse, inte misstänksamhet och motsättningar.

Vi menar att det är rimligt så som vissa kommuner, tex. Sundbyberg, Växjö och Solna har tolkat lagstiftningen, att kommunens bostadsförsörjningsansvar ska gälla under samma tid som etableringstiden, dvs. två år. På detta sätt skapas en helhetssyn kring integrationen i det svenska samhället där utbildning, jobb och bostad hänger ihop och skapar en överskådlig bild av vilka förväntningar som ställs på den som är nyanländ. Vi menar att utskottet skjuter problemet framför sig när det inte nu tar initiativ till en utvärdering av lagen och därmed fortsätter att medverka till en otydlig situation som riskerar att underblåsa motsättningar på bostadsmarknaden och leda till att människor ifrågasätter mottagandet i sin helhet.

Mot denna bakgrund anser vi att regeringen bör utreda och komma med förslag på en nationell reglering som innebär att nyanlända som omfattas av bosättningslagen maximalt erbjuds bostad av kommunen i två år.

2. Mottagandet av nyanlända invandrare, punkt 1 (SD)

av Magnus Persson (SD), Ludvig Aspling (SD) och Ann-Christine From Utterstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 8 och avslår motionerna

2020/21:173 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 2,

2020/21:2183 av Josefin Malmqvist (M) och

2020/21:3285 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkandena 2 och 4.

Ställningstagande

Vi delar som bekant inte utskottets uppfattning om vad som är ett ansvarsfullt flyktingmottagande, bl.a. när det gäller kommunernas ansvar och skyldigheter. För Sverigedemokraterna är det en självklarhet att kommunernas förmåga att ta emot nyanlända invandrare ska vara avgörande för deras mottagande. Bosättningslagen, som i dag tvingar kommuner att ta emot nyanlända invandrare, är ett allvarligt ingrepp i det kommunala självstyret. Detta är något som vi påtalat redan från början, när regeringen påbörjade förberedelserna för denna lag.

Vi anser mot denna bakgrund att regeringen bör verka för att bosättningslagen avskaffas.

3. Mottagandet av nyanlända invandrare, punkt 1 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:173 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 2 och

avslår motionerna
2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 8,
2020/21:2183 av Josefin Malmqvist (M) och
2020/21:3285 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkandena 2 och 4.

Ställningstagande

Jag anser att bosättningslagen till viss del har uppfyllt sitt syfte, men lagen har också visat sig ha vissa brister, något som Vänsterpartiet har påtalat vid ett flertal tillfällen. En sådan brist är att det inte finns möjlighet att rikta sanktioner mot de kommuner som vägrar att ta emot de nyanlända som anvisats till kommunen. Ett annat problem är en otydlighet kring hur långt kommunens ansvar sträcker sig i tid, vilket har lett till att vissa kommuner endast ordnat boende under en tvåårsperiod, dvs. under etableringstiden.

Jag anser därför att regeringen bör genomföra en översyn av bosättningslagen. Ett syfte bör vara att göra lagen mer flexibel så att de kommuner som önskar kan få ta emot ett större antal nyanlända. Översynen bör också ha som inriktning att förtydliga lagstiftningen så att det framgår att kommunernas ansvar inte tar slut efter två års tid. Ersättningsnivåerna och stödet till kommunerna bör också ingå i översynen, samt slutligen möjligheten att införa sanktioner mot de kommuner som inte följer lagen.

4. Samhällsinformation, punkt 2 (M)

av Mats Green (M), Saila Quicklund (M) och Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3471 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 1 och
avslår motion
2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 9 och 35.

Ställningstagande

De barn, ungdomar och vuxna som kommer till Sverige från andra länder utgör inte en homogen grupp. Många härstammar dock från länder där mänskliga fri- och rättigheter, kvinnors rättigheter och barns rättigheter kränks allvarligt. Vi anser därför att det finns behov av ett lättillgängligt och användarvänligt informationsmaterial till nyanlända invandrare om mänskliga fri- och

rättigheter, demokrati, jämställdhet mellan könen, barnkonventionen, hedersrelaterat våld och förtryck, könsstymning samt skyldigheter och rättigheter i Sverige.

Vi välkomnar att det pågår ett arbete med att ta fram en obligatorisk samhällsintroduktion för asylsökande, men delar inte utskottets bedömning att vårt förslag härmed är tillgodosett. När det gäller exempelvis spridning och målgrupper framstår regeringens satsning som väsentligt smalare. Vi menar att informationsmaterialet bör skrivas både på hemspråken och på lätt svenska samt spridas brett i Sverige genom olika kanaler som till exempelvis undervisningen i svenska för invandrare (sfi), komvux, skolor inklusive förberedelseklasser, förskolor, asylboenden, familjehem, hem för vård eller boende, andra hem för ensamkommande barn, mödravårdscentraler (för att nå blivande föräldrar), barnavårdscentraler, socialtjänsten, Migrationsverket, rättsväsendet och ideella organisationer.

Vi anser därför att regeringen bör se till att det tas fram ett lättillgängligt och användarvänligt informationsmaterial för nyanlända invandrare i enlighet med vårt förslag.

5. Etableringsprogrammet och etableringsersättningen m.m., punkt 3 (SD)

av Magnus Persson (SD), Ludvig Aspling (SD) och Ann-Christine From Utterstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:919 av Richard Jomshof (SD) och
avslår motionerna

2020/21:173 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 1,

2020/21:1004 av Magnus Jacobsson och Michael Anefur (båda KD) yrkande
2,

2020/21:1946 av Borianna Åberg (M),

2020/21:2701 av Leila Ali-Elmi m.fl. (MP) yrkande 3,

2020/21:2727 av Karolina Skog m.fl. (MP) yrkande 3,

2020/21:3225 av Maria Nilsson m.fl. (L) yrkande 7,

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 16,

2020/21:3285 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 3,

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 8, 9, 11 och 12,

2020/21:3409 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 14 och 15 samt

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

I motsats till vad som verkar vara utskottets inställning anser vi att möjligheten till ett särskilt lån enbart riktat till nyanlända invandrare för inköp av hemutrustning är såväl orättvist som stötande. Inte minst eftersom många svenskar, och särskilt ungdomar, lever under mycket knappa förhållanden. Vi menar att standarden i boenden i Migrationsverkets regi bör tillgodose behoven för den som är på flykt och att ytterligare hemutrustning bör finansieras av egna medel. Vi anser därför att regeringen snarast bör avskaffa hemutrustningslånet.

När det gäller etableringsprogrammet och etableringsersättningen vill vi hänvisa till Sverigedemokraternas budgetförslag för 2021 som innebär att etableringsprogrammet bör upphöra och därmed också möjligheterna till etableringsersättning till nyanlända (kommittémotionerna 2020/21:3107 och 2020/21:3403).

6. Etableringsprogrammet och etableringsersättningen m.m., punkt 3 (C)

av Martin Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3285 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 3 och
avslår motionerna
2020/21:173 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 1,
2020/21:919 av Richard Jomshof (SD),
2020/21:1004 av Magnus Jacobsson och Michael Anefur (båda KD) yrkande
2,
2020/21:1946 av Boriana Åberg (M),
2020/21:2701 av Leila Ali-Elmi m.fl. (MP) yrkande 3,
2020/21:2727 av Karolina Skog m.fl. (MP) yrkande 3,
2020/21:3225 av Maria Nilsson m.fl. (L) yrkande 7,
2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 16,
2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 8, 9, 11 och 12,
2020/21:3409 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 14 och 15 samt
2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

Jag anser att nyanlända invandrare i högre grad bör kunna bidra till den långsiktiga finansieringen av sin försörjning. Ett sätt att åstadkomma detta är

att i stället för etableringsersättning införa ett etableringslån, ett lån som återbetalas under en längre tid, och enligt betalningsförmåga, på ett sätt liknande studielån. På samma sätt som studenter försörjer sig med hjälp av studielån bör nyanlända kunna försörja sig med hjälp av lån under sin första tid i Sverige.

Till skillnad från utskottet anser jag därför att regeringen bör se över möjligheten att införa ett etableringslån.

7. Etableringsprogrammet och etableringsersättningen m.m., punkt 3 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:173 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 1 och avslår motionerna

2020/21:919 av Richard Jomshof (SD),

2020/21:1004 av Magnus Jacobsson och Michael Anefur (båda KD) yrkande 2,

2020/21:1946 av Boriana Åberg (M),

2020/21:2701 av Leila Ali-Elmi m.fl. (MP) yrkande 3,

2020/21:2727 av Karolina Skog m.fl. (MP) yrkande 3,

2020/21:3225 av Maria Nilsson m.fl. (L) yrkande 7,

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 16,

2020/21:3285 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 3,

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 8, 9, 11 och 12,

2020/21:3409 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 14 och 15 samt

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

De aktiviteter som i högre grad leder till arbete påbörjas normalt i slutet av etableringstiden, och i många fall når deltagarna inte dit under två år. De fastnar i stället i förberedande aktiviteter. Även om andra program tar vid när etableringstiden tar slut finns inte alltid samma aktiviteter att tillgå i dessa program. Jag håller inte med utskottet om ett den nuvarande ordningen ger tillräckliga möjligheter till en flexibel och långsiktig planering av etableringen på arbetsmarknaden och i samhällslivet. Den korta etableringstiden riskerar också att lägga över ett större ansvar, alltför tidigt, på kommunerna.

Vidare när det gäller etableringsprogrammet har ett antal utredningar och granskningar genomförts som visar att Arbetsförmedlingen behöver förbättra jämställdheten i sin verksamhet. Bland annat har det visat sig att kvinnor i lägre utsträckning än män får ta del av arbetsnära insatser, som arbetsmarknadsutbildningar, arbetspraktik, instegsjobb och nystartsjobb. Som en möjlig förklaring har bl.a. framförts att arbetsförmedlare har olika föreställningar om kvinnor och män som påverkar den arbetsmarknadspolitiska bedömningen.

Jag anser därmed att regeringen bör låta utvärdera etableringsprogrammet utifrån ambitionen att man bör kunna delta i det tills man kommer i arbete. Regeringen bör också snarast åtgärda den bristande jämställdhet som karakteriserar etableringsprogrammet.

8. Etableringsprogrammet och etableringsersättningen m.m., punkt 3 (KD)

av Sofia Damm (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 8, 9, 11 och 12,

2020/21:3409 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 14 och 15 samt

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 8 och

avslår motionerna

2020/21:173 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 1,

2020/21:919 av Richard Jomshof (SD),

2020/21:1004 av Magnus Jacobsson och Michael Anefur (båda KD) yrkande

2,

2020/21:1946 av Boriana Åberg (M),

2020/21:2701 av Leila Ali-Elmi m.fl. (MP) yrkande 3,

2020/21:2727 av Karolina Skog m.fl. (MP) yrkande 3,

2020/21:3225 av Maria Nilsson m.fl. (L) yrkande 7,

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 16 och

2020/21:3285 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Jag kan konstatera att efter avslutat etableringsprogram har de flesta inte kommit tillräckligt långt i sin integrering för att få ett arbete eller språkkunskaper nog för att gå en reguljär utbildning. Detta gäller särskilt

utrikes födda kvinnor. Givet att en liten andel av de som går etableringsprogrammet går vidare i arbete eller utbildning framstår det som att programmet inte uppfyller behoven.

Med ett flexibelt etableringsprogram skulle en nyanländ som fortfarande efter två år bedöms behöva insatser kunna få förlängt program och med det också tvingas fortsätta sin utbildning för att bli anställningsbar i ett antal år till. Med ett förlängt program kan också utbildningen fortsätta inom samma struktur, något som kan ge en bättre kontroll över den nyanländas fortsatta integrationsprocess. Jag håller inte med utskottet om att möjligheten till övergång till Arbetsförmedlingens övriga program ger samma möjlighet till långsiktighet och kontroll över integrationsprocessen som ett flexibelt etableringsprogram skulle göra. Jag anser därför att regeringen bör införa ett flexibelt etableringsprogram med möjlighet till förlängning upp till fem år.

Vidare anser jag att de två första åren i ett sådant flexibelt etableringsprogram ska vara obligatoriska. Denna del i programmet ska till stor del vara ägnad svenskundervisning, samhällsorientering och arbetsmarknadsförberedande utbildning, och blir därför av särskild vikt för en introduktion till livet i Sverige. I det fall den nyanlände uppnår egen försörjning eller uppvisar adekvata kunskaper i svenska språket inom denna tvåårsperiod ska det obligatoriska deltagandet upphöra. Jag håller inte med utskottet om att möjligheten till sanktioner såsom indragen ersättning är tillräckligt för att uppnå det deltagande i etableringsprogram som jag anser behövs. Jag anser därför att regeringen bör se till att deltagande i etableringsprogrammet blir obligatoriskt.

I dag är rörligheten inom gruppen nyanlända mycket stor under etableringstiden, vilket innebär att många nyanlända flyttar mellan olika kommuner – ibland flera gånger. Följden blir att de inte kommer igång med svenskundervisning och samhällsorientering under den första viktiga delen av etableringstiden. Det behövs därför, menar jag, en bosättningsplikt under de första, obligatoriska två åren av det etableringsprogram jag redogjort för ovan. Om den nyanlände lär sig tala och förstå svenska språket tidigare ska bosättningsplikten upphöra. Om man däremot flyttar till en annan kommun under de första två åren utan att ha lärt sig tala eller förstå svenska ska man förlora sin etableringsersättning. Jag anser att regeringen bör införa en bosättningsplikt i enlighet med vad som beskrivits ovan.

I Sverige omfattas bara anhöriga till flyktingar och skyddsbehövande av etableringsprogrammet även om andra anhöriginvandrare också har problem att ta sig in på arbetsmarknaden, företrädesvis kvinnor som anhöriginvandrat tillsammans med arbetskraftsinvandrare. När det gäller anhöriginvandrare som senare väljer att stanna och ansöka om permanent uppehållstillstånd anser jag till skillnad från utskottet att de bör erbjudas möjlighet att gå etableringsprogrammet. Jag anser att denna grupp också har ett behov av stöd och särskilda etableringsinsatser, annars är risken stor att de inte lär sig språket och inte kommer i egen försörjning. Jag anser därför att regeringen bör göra

det möjligt för alla anhöriginvandrare från länder utanför EU/EES att delta i etableringsprogrammet.

9. Etableringsprogrammet och etableringsersättningen m.m., punkt 3 (L)

av Arman Teimouri (L) och Malin Danielsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3225 av Maria Nilsson m.fl. (L) yrkande 7 och

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 16 och

avslår motionerna

2020/21:173 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 1,

2020/21:919 av Richard Jomshof (SD),

2020/21:1004 av Magnus Jacobsson och Michael Anefur (båda KD) yrkande 2,

2020/21:1946 av Boriana Åberg (M),

2020/21:2701 av Leila Ali-Elmi m.fl. (MP) yrkande 3,

2020/21:2727 av Karolina Skog m.fl. (MP) yrkande 3,

2020/21:3285 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 3,

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 8, 9, 11 och 12,

2020/21:3409 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 14 och 15 samt

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

Vi anser att möjligheterna att dra in ersättningen för dem som skolkar från sfi-undervisningen behöver ses över. Om man deltar i programmet på heltid utgår en ersättning på 308 kronor skattefritt per dag. I dag saknas det dock bestämmelser om att ersättningen ska vara kopplad till närvaro. Först efter 30 dagars frånvaro i följd skrivs en person ut från etableringsprogrammet. Vi anser därför att regeringen bör utreda om ersättning bör slopas helt för en månad om man uteblir utan giltiga skäl från sfi-undervisningen.

10. Etableringsinsatser m.m., punkt 4 (M)

av Mats Green (M), Saila Quicklund (M) och Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3347 av Josefin Malmqvist (M) yrkandena 1–7 och

2020/21:3371 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 4, 5 och 11 samt avslår motionerna

2020/21:1702 av Mikael Damsgaard (M) yrkandena 1 och 2,

2020/21:1893 av Hanna Westerén (S),

2020/21:2351 av Boriana Åberg (M),

2020/21:2701 av Leila Ali-Elmi m.fl. (MP) yrkandena 2 och 4,

2020/21:2792 av Lotta Olsson (M),

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 15 och 21 samt

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 13, 15 och 16.

Ställningstagande

Den stora klyftan i dagens Sverige finns mellan de som har ett jobb och de som inte har det. Det är uppenbart att regeringen inte lyckades använda den långvariga högkonjunkturen till att minska de integrationsproblem som Sverige har. En viktig grundprincip för de integrationssatsningar som ska göras bör vara att tydligt ta sikte på självförsörjning och anpassa bidrags- och ersättningsystemen efter de förändringar som sker på arbetsmarknaden. Vi anser att regeringen måste vidta kraftfulla åtgärder så att drivkrafterna för att arbeta alltid måste vara starkare än drivkrafterna att försörjas av bidrag – arbetslinjen ska gälla lika för alla.

Integrationen måste börja fungera, och det svenska språket är nyckeln till det svenska samhället – till arbete, social rörlighet och förståelse för våra institutioner. Fler måste lära sig det svenska språket snabbare än vad som sker i dag. Vi är väl medvetna om att januariöverenskommelsen innehåller förslag om språkrav för medborgarskap och ett integrationsår med en kedja av språktensiva och yrkesnära insatser. Vi motsätter oss inte dessa förslag men till skillnad från utskottet anser vi att mer måste göras. Januariöverenskommelsen, som slöts mellan partier som egentligen bara förenas i vad de är emot, är definitivt inte tillräcklig och ger inte förutsättningar för en framgångsrik integrationspolitik.

Vi anser därför att regeringen skyndsamt bör verka för fler integrationsinsatser med fokus på tydliga krav på att invandrare ska lära sig grundläggande svenska, så att fler kan komma in på arbetsmarknaden snabbare än i dag.

Samhällsorienteringen är avgörande för att så tidigt som möjligt ge nyanlända en grundläggande förståelse för det svenska samhället. Vi menar att utskottet inte på något övertygande sätt ger besked om hur den kan förbättras. Vi har en rad konkreta förslag för att förbättra och förstärka samhällsorienteringen. Vi menar att regeringen behöver ta initiativ till en reformering som behöver innefatta följande: att införa en nationell examination i samhällsorientering, att öka antalet timmar i ämnet, att erbjuda samhällsorientering redan under asylprocessen, att införa olika spår i samhällsorienteringen för nyanlända invandrare med olika utbildningsnivåer, att nyanlända invandrare ska omfattas av krav på att delta i samhällsorientering samt en tydligare nationell kursplan för samhällsorienteringen. I vårt förslag till budget för utgiftsområde 13 (mot. 2020/21:3581) föreslår vi att samhällsorienteringen ska utökas så att den även ska omfatta äldre nyanlända invandrare.

Knappt hälften av alla som är inskrivna i etableringsuppdraget har en förgymnasial utbildning. Vägen till ett jobb kommer därför ofta att behöva gå via den kommunala vuxenutbildningen. Inom ramen för migrationsöverenskommelsen 2015 drev Moderaterna på för en utbildningsplikt för vuxna nyanlända med kort utbildning. En form av utbildningsplikt har nu införts, men resultatet är hittills blygsamt, och dessutom är utbildningsplikten i sig oklar och behöver förtydligas. Vi delar inte utskottets uppfattning om det lämpliga i att invänta eventuella åtgärder från regeringens sida. För att skapa bästa möjliga förutsättningar för nyanlända invandrare med kort utbildning anser vi att regeringen snarast bör förtydliga utbildningsplikten.

11. Etableringsinsatser m.m., punkt 4 (KD)

av Sofia Damm (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 13, 15 och 16 samt
avslår motionerna
2020/21:1702 av Mikael Damsgaard (M) yrkandena 1 och 2,
2020/21:1893 av Hanna Westerén (S),
2020/21:2351 av Boriana Åberg (M),
2020/21:2701 av Leila Ali-Elmi m.fl. (MP) yrkandena 2 och 4,
2020/21:2792 av Lotta Olsson (M),

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 15 och 21,
2020/21:3347 av Josefin Malmqvist (M) yrkandena 1–7 och
2020/21:3371 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 4, 5 och 11.

Ställningstagande

Arbetsgemenskap är centralt för integrationen och för att personer som kommit till Sverige ska kunna komma i egen försörjning. Utrikes födda som har en lägre utbildningsbakgrund har ofta haft ett praktiskt arbete i hemlandet och har erfarenheter som kan komma väl till pass i en rad bristyrken i Sverige. För att matcha denna grupp krävs utbildningsinsatser i såväl språk som yrkesutbildning i ett tidigt skede i etableringen.

I snabbspåren ingår insatser för att snabbt göra nyanlända redo för ett jobb inom bristyrken i Sverige. Nyanlända med akademisk bakgrund kan få insatser för att kunna få sin utbildning validerad och färdigställd, nyanlända inom yrken med legitimationskrav kan förberedas för en sådan process. Arbetsförmedlingen har dock dragit ned på snabbspåren som insats, till följd av deras prioriteringar inom ramen för ett mindre budgetanslag. Insatserna är dock viktiga för dessa nyanlända och för svensk arbetsmarknad. Jag beklagar att utskottet inte ser detta behov och anser att regeringen bör se till att snabbspåren prioriteras och vidareutvecklas.

Utbildningsplikten som infördes 2018 innebär att den som inte bedöms vara matchningsbar mot arbetsmarknaden ska gå en utbildning under etableringsprogrammets tid. I april 2019 var det ca 13 000 personer som omfattades av utbildningsplikten, men endast 1 200 personer gick komvux på grundläggande nivå, och antalet med yrkesinriktad sfi var endast 47 personer. Detta antal skulle sannolikt kunna vara större enligt Skolverket som granskat de krav som ställs för att nyanlända ska få komma vidare i sin utbildning. Granskningen visar att det vanligtvis förekommer formella språkkrav trots att det inte finns lagstöd för det. Det behörighetskrav som finns är att individen ska ha ”förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen”. Skolverket bedömer att fel ställda krav riskerar att försvåra integrationsprocessen då en kombinerad yrkesinriktning med svenskkurser inte erbjuds. Jag noterar att utskottet förvisso gör en liknande tolkning av situationen, men till skillnad från utskottet anser jag att regeringen skyndsamt bör tydliggöra att det ska göras en individuell bedömning av en persons förutsättningar att klara en utbildning inom komvux eller någon annan yrkesrelaterad utbildning.

Arbetsförmedlingens upphandlingar av utbildningar tar i dag alldeles för lång tid och riktas framför allt till de större kommunerna. Det innebär svårigheter för många nyanlända att delta i dessa utbildningar eftersom möjlighet till pendling med kollektivtrafik ofta saknas mellan boende- och utbildningsorten. Jag anser att regeringen bör se till att Arbetsförmedlingens upphandlingar av utbildningar påskyndas och att utbildningarna erbjuds i de nyanländas närområde, särskilt där kollektivtrafik saknas.

12. Etableringsinsatser m.m., punkt 4 (L)

av Arman Teimouri (L) och Malin Danielsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 15 och
avslår motionerna

2020/21:1702 av Mikael Damsgaard (M) yrkandena 1 och 2,

2020/21:1893 av Hanna Westerén (S),

2020/21:2351 av Borianana Åberg (M),

2020/21:2701 av Leila Ali-Elmi m.fl. (MP) yrkandena 2 och 4,

2020/21:2792 av Lotta Olsson (M),

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 21,

2020/21:3347 av Josefin Malmqvist (M) yrkandena 1–7,

2020/21:3371 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 4, 5 och 11 samt

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 13, 15 och 16.

Ställningstagande

Sverige ska vara ett öppet land som välkomnar nya invånare, ett land där vi oavsett ursprung skapar en gemensam framtid. Integrationen är en ömsesidig process mellan människor, där känslan av samhörighet är resultatet. Men om integrationen inte fungerar växer i stället problemen. Sverige måste bl.a. bli bättre på att ta tillvara den potential och det entreprenörskap som många nyanlända bär med sig. Att starta och driva företag, t.ex. inom servicesektorn, kan för många vara en viktig väg till egen försörjning. Det behövs praktisk information för att enkelt komma igång, kommuner bör verka för att vara attraktiva företagarkommuner och samarbete med t.ex. det civila samhället är viktigt. Utskottet nämner en del initiativ på området men mer behöver göras. Vi anser därför att regeringen bör vidta fler åtgärder för att ta vara på nyanländas potential som företagare.

I kommittémotion 2020/21:3234 yrkande 21 lyfter Liberalerna fram språkets betydelse för integrationen. Tack vare ett aktivt arbete från Liberalerna har januariavtalet lett fram till överenskommelsen om intensivåret som utskottet redogör för. Vi är liksom utskottet naturligtvis medvetna om att regeringen gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att införa intensivåret fr.o.m. den 15 april 2021. Vi förutsätter att denna viktiga reform kommer att genomföras som planerat, men om så inte blir fallet kommer vi att återkomma i andra sammanhang.

13. Etableringsinsatser m.m., punkt 4 – motiveringen (SD)

av Magnus Persson (SD), Ludvig Aspling (SD) och Ann-Christine From Utterstedt (SD).

Ställningstagande

I likhet med utskottet vill vi avstyrka samtliga motioner, men vi gör det på helt andra grunder. Vi vill se en helt annan inriktning för integrationspolitiken än vad utskottet vill. Vi anser att den förda politiken förstärker skillnader, separata identiteter och parallellsamhällen. Det behövs en annan väg, en politik som inte fokuserar på särlösningar utan som riktar sig till samtliga invånare. Det integrationspolitiska arbetet bör fokusera på att skapa förutsättningar för enskilda att anta majoritetsbefolkningens normer, värderingar och livsmönster i tillräcklig grad för att bli en fungerande och självförsörjande del av majoritetssamhället.

Mot denna bakgrund avfärdar vi samtliga motionsförslag eftersom de avser specialåtgärder som är riktade mot grupper som avgränsats på etnisk grund.

14. Ansvaret för etableringsinsatserna, punkt 5 (M)

av Mats Green (M), Saila Quicklund (M) och Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2020/21:3371 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Arbetsförmedlingen har i dag helhetsansvar för etableringsinsatserna. Det har dock konstaterats att myndigheten har stora brister, och de uppvisade resultaten är inte tillfredsställande. De kommuner som vill bör därför kunna ta över ansvaret för integrationen och etableringen av nyanlända invandrare från Arbetsförmedlingen. Till skillnad från utskottet anser vi inte att det eventuella resultatet av januariöverenskommelsen bör avvaktas, låt vara att reformarbetet när det gäller Arbetsförmedlingen har förtydligats och justerats tack vare påtryckningar från bl.a. Moderaterna. Vi menar att det behövs åtgärder nu och anser att regeringen bör verka för att kommuner som så vill ska ha möjlighet att ta över ansvaret för etableringen från Arbetsförmedlingen.

15. Särskilt om nyanlända kvinnors etablering, punkt 6 (M)

av Mats Green (M), Saila Quicklund (M) och Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3366 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 2 och avslår motionerna

2020/21:450 av Amineh Kakabaveh (-) yrkandena 1 och 2,

2020/21:2696 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 5,

2020/21:2701 av Leila Ali-Elmi m.fl. (MP) yrkande 8,

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 6 och 7 samt

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 22.

Ställningstagande

Utrikes födda kvinnor har en särskilt svag ställning på arbetsmarknaden och fastnar i bidragsberoende i högre grad än andra. Andelen utrikes födda kvinnor som arbetar är närmare 11 procentenheter lägre än andelen inrikes födda kvinnor. Att inte ha en egen försörjning innebär antingen ett bidragsberoende eller ett beroende av partners eller familjens inkomster, och det minskar kvinnors handlingsutrymme. Men det drabbar inte bara kvinnor. Studier bekräftar att barn som lever i familjer där mammorna inte jobbar löper stor risk att själva hamna i arbetslöshet och utanförskap. En av de viktigaste åtgärderna för att både öka jämställdheten och lösa integrationsfrågan är därför att bryta bidragsberoende och säkra kvinnors och flickors frihet och trygghet.

Här krävs det konkreta reformer, men vi kan konstatera att utskottet blir svaret skyldigt när det sätter sin tilltro till allmänna utfästelser om ett jämställdhetsperspektiv i etableringsåtgärderna. Vad som inte heller verkar övertygande är när utskottet, som det verkar, förlitar sig på att Arbetsförmedlingen, en myndighet med återkommande problem i verksamheten, ska kunna åstadkomma någon verklig förändring när det gäller målsättningen att bättre nå gruppen utrikes födda kvinnor och öka deras deltagande på arbetsmarknaden. Och trots att myndigheten har haft flera uppdrag för att åstadkomma ökad jämlikhet när det gäller bemötande visar undersökningar, bl.a. den nyligen presenterade delredovisningen från Kommissionen för jämställda livsinkomster som utskottet hänvisar till, på allvarliga brister i arbetsmarknads-etableringen för nyanlända kvinnor, bl.a. skrivs de in i etableringsprogrammet i mindre utsträckning än män. Detta

påverkar med stor sannolikhet deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Detta oroar oss djupt.

Vi anser att regeringen i enlighet med vad vi anfört ovan skyndsamt bör vidta åtgärder för att öka deltagandet på arbetsmarknaden bland utrikes födda kvinnor.

16. Särskilt om nyanlända kvinnors etablering, punkt 6 (KD)

av Sofia Damm (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 22 och avslår motionerna

2020/21:450 av Amineh Kakabaveh (-) yrkandena 1 och 2,

2020/21:2696 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 5,

2020/21:2701 av Leila Ali-Elmi m.fl. (MP) yrkande 8,

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 6 och 7 samt

2020/21:3366 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Kvinnor och män ska enligt det övergripande jämställdhetspolitiska målet ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Ett delmål är att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. Så ser det inte ut i dag.

Nyanlända kvinnor deltar i mindre omfattning i olika arbetsförberedande insatser jämfört med männen; de registreras senare hos Arbetsförmedlingen och påbörjar svenska för invandrare senare. Nyanlända kvinnor och män möts inte av samma förväntningar och krav på att arbeta. I flera studier lyfts olika strukturella aspekter fram, exempelvis vilka typer av insatser Arbetsförmedlingen erbjuder kvinnorna, myndighetens bemötande, tillgång till barnomsorg, föräldraförsäkringens utformning och diskriminering bland arbetsgivare.

Isolering är inte svaret på att få fler utrikes födda kvinnor i arbete. Aktiviteter för att förbereda föräldralediga kvinnor på arbete, såsom språkstudier och samhällsorientering, är ett mycket bättre svar. Utformningen av dessa aktiviteter måste dock särskilt rikta in sig på kvinnorna och deras förutsättningar, eftersom gruppen visar sig vara särskilt svår att nå. Kristdemokraterna föreslår att Sverige i likhet med Norge och Danmark ska arbeta betydligt mer aktivt under kvinnors föräldraledighet för att undvika

isolering och förbereda kvinnorna på arbetslivet genom språkstudier, arbetsplatsbesök och mentorskapsprogram. Det är viktigt att dessa utbildningsinsatser innehåller rådgivning om hur familjeansvar kan kombineras med arbete i det svenska samhället. Uppsökandeverksamheten för att få kvinnor som inte är föräldralediga ut i aktivitet måste också stärkas. Till skillnad från utskottet anser jag att det krävs fler initiativ på området. Jag anser därför att regeringen bör verka för att det införs kommunala mentorskapsprogram, där utlandsfödda kvinnor som redan gjort resan kan agera förebilder.

17. Särskilt om nyanlända kvinnors etablering, punkt 6 – motiveringen (SD)

av Magnus Persson (SD), Ludvig Aspling (SD) och Ann-Christine From Utterstedt (SD).

Ställningstagande

I likhet med utskottet vill vi avstyrka motionerna, men på helt andra grunder. Vi anser nämligen att varje individ ska stå fri att göra sina egna individuella livsval, utan att det offentliga ska försöka styra eller påverka dessa val. Vi står därför inte bakom några förslag som innebär en särbehandling av utrikes födda kvinnor. Vi tar därmed också avstånd från utskottets positiva syn på att regeringen aktivt arbetar med ytterligare åtgärder i denna riktning.

Som vi framhållit ovan motsätter vi oss dessutom specialåtgärder som är riktade mot grupper som avgränsats på etnisk grund.

Mot denna bakgrund bör samtliga motionsyrkanden avstyrkas.

18. Civilsamhällets och näringslivets betydelse för integrationen, punkt 7 (KD)

av Sofia Damm (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 27 och
avslår motionerna

2020/21:3028 av Kristina Axén Olin (M),
2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 27 och
2020/21:3285 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 7.

Ställningstagande

Samverkansformer mellan det offentliga och civilsamhället måste premieras och förstärkas i syfte att förbättra integrationsarbetet. Sociala utfallskontrakt är en typ av samverkan som ännu inte fått något utrymme i Sverige, men som skulle kunna användas för projekt inom integration och för att bryta segregation. I sociala utfallskontrakt gör en extern finansiär investeringar i offentliga sociala projekt för att uppnå definierade mål som motsvarar mänskliga och ekonomiska vinster för den offentliga parten. Denna modell för att genomföra sociala investeringar är utvecklad utifrån internationellt testade modeller för utfallsbaserad finansiering.

Utmaningarna och orsaken till att sociala utfallskontrakt inte har fått det genomslag förväntats ligger bl.a. i bristen på kunskap hos de offentliga aktörerna om hur sociala investeringsfonder kan användas. I en undersökning av Sveriges Kommuner och Regioner framgår att många kommuner efterfrågar stöd och vägledning för utformningen av denna typ av projekt. Det kommuner och regioner främst efterfrågar är kunskap kring metodik för uppföljning och utvärdering, samt metodik för vinst-förlust-kalkyler och sammanställningar av evidensbaserade program. Problemet ligger också i att relationen mellan risk och avkastning för den externa finansiären ofta är blygsam i den här typen av sociala investeringar.

Jag menar att sociala utfallskontrakt bör stödjas i syfte att åstadkomma fler åtgärder som kan öka integrationen bland utrikes födda, minska förekomsten av utanförskap och segregation och bryta brottslighet. Det är bra att utskottet åtminstone verkar se möjligheten i denna typ av samverkan, men mer behöver göras. Jag anser att regeringen bör verka för att en facilitatorsfunktion inrättas som kan tillgodose allmänna riktlinjer och beräknade kostnader för olika sociala problem och insatser, i syfte att underlätta beräkningar av kostnader för offentliga parter och organisera metodstöd för offentliga aktörer, exempelvis utvärderingar och effektmätningar av sociala utfallskontrakt.

19. Civilsamhällets och näringslivets betydelse för integrationen, punkt 7 (L)

av Arman Teimouri (L) och Malin Danielsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 27 och
avslår motionerna
2020/21:3028 av Kristina Axén Olin (M),
2020/21:3285 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 7 och

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 27.

Ställningstagande

Det civila samhället spelar en viktig roll när det gäller att främja nyanländas väg in i det svenska samhället men även när det gäller mottagandet av asylsökande. Framför allt de större aktörerna kan spela en avgörande roll i det långsiktiga mottagandet av asylsökande och integrationen av nyanlända. De bidrar bl.a. till språkräning och att nya kontakter och mötesplatser skapas. Det offentliga ska samverka och bidra med finansiellt stöd till civilsamhället för integrationsinsatser.

Vi konstaterar att det pågår ett antal aktiviteter för att stödja civilsamhället, men till skillnad från vad utskottet verkar anse räcker inte detta. Vi anser därför att regeringen i enlighet med ovanstående snarast bör vidta ytterligare åtgärder för att civilsamhället, och då inte minst de större aktörerna, ska kunna spela en avgörande roll i integrationsarbetet.

20. Integrationskapacitet och utsatta områden, punkt 8 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:449 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 10 och avslår motionerna

2020/21:1006 av Magnus Jacobsson (KD),

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 1–4 och

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Kvinnor, särskilt unga kvinnor, är alltid en extra utsatt grupp i samhället. Det är ingen skillnad i socialt utsatta områden. Kvinnor i sådana områden uppger i högre grad att de är otrygga och oroliga för att bli utsatta för brott i sina egna bostadsområden jämfört med kvinnor i andra områden. I särskilt utsatta områden vill många organiserade gäng, nätverk eller familjer skapa ett parallellt samhälle. Det är gruppens heder och regler som är det viktigaste, inte samhällets lagar och normer. Strukturerna är patriarkala och våldsamma, och kriminalitet som narkotika- och vapenförsäljning livnär stora delar av gruppen. Kvinnor och flickor, men även pojkar och unga män, kontrolleras och förtrycks. Det blir viktigt att gruppen inte deltar det övriga samhällets

aktiviteter och att gruppens status och heder är det som ska skyddas. Den kollektiva statusen blir viktigare än individens frihet.

Jag noterar liksom utskottet att regeringen på flera områden gör en riktad satsning för att förbättra tillståndet i socioekonomiskt utsatta områden, men jag anser att särskilt kvinnors livssituation i dessa områden behöver uppmärksammas ytterligare. Kvinnors villkor behöver synliggöras särskilt för att skapa en positiv förändring. Jag anser därför att regeringen bör ta initiativ till ytterligare åtgärder för att kvinnor i socialt utsatta områden ska få likvärdiga förutsättningar som kvinnor i andra områden.

21. Integrationskapacitet och utsatta områden, punkt 8 (KD)

av Sofia Damm (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 1 och avslår motionerna

2020/21:449 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 10,

2020/21:1006 av Magnus Jacobsson (KD) och

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 1–4.

Ställningstagande

När vi debatterar integration debatterar vi på en och samma gång kulturskillnader, arbetsmarknad, bostadsbrist, miljonprogrammet, utbildningar av hyresrätter, religion, moral, företagande, jämställdhet, brottslighet, missbruk, åldersbedömningar, familjeåterförening, skola, förskola och en mängd andra frågor. Frågorna berör samtliga politiska nivåer: kommunerna, regionerna, Sverige och EU. Men ansvarsfördelningen är skev. Staten reglerar dels själva migrationen, dels hur kommunerna och regionerna ska hantera den. Samtidigt är det kommunerna och regionerna som får överta de långsiktiga följdverkningarna av migrationen. Det har lett till frustration och osämja mellan de politiska nivåerna, där kommunerna, med viss rätt, anser sig bli sittande med räkningen för statens politik.

Eftersom integrationen präglar så många vitt skilda politikområden har det uppstått ett stuprörstänkande kring frågan. Mottagandet hanteras vid sidan av diskussionen om bostadstillgången, förutsättningarna på arbetsmarknaden och andra centrala faktorer för integrationen. Det saknas i dag ett samlat grepp för att väga av alla dessa frågor mot varandra och för att inventera hur den svenska integrationskapaciteten ser ut.

Jag anser därför att regeringen bör inrätta ett permanent organ för att i samsyn med riksdagspartierna och utifrån vetenskapliga underlag göra en löpande inventering av hur vår integrationskapacitet ser ut: hur många bostäder som finns tillgängliga, hur arbetsmarknaden utvecklas, hur språkkunskaperna ser ut och hur många platser som finns i skolan. I det arbetet ska även ingå att ta fram politiska åtgärder och ekonomiska ramverk utifrån de behov som finns.

22. Integrationskapacitet och utsatta områden, punkt 8 (L)

av Arman Teimouri (L) och Malin Danielsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 1–4 och avslår motionerna

2020/21:449 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 10,

2020/21:1006 av Magnus Jacobsson (KD) och

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

För Liberalerna är det viktigt att säkerställa människors frihet, särskilt för dem vars frihet hotas mest. Därför behöver vi vända utvecklingen i landets utsatta områden och se till att rättsstaten fungerar så att boende i dessa områden känner sig trygga och har en tilltro till samhället. En förutsättning för att alla ska ha reella möjligheter att bestämma över sina liv är att samhället de växer upp i är säkert och har fungerande samhällsfunktioner. Polis, skola, rättsväsen, sjukvård och socialtjänst måste kunna utföra sitt arbete med att garantera att alla får en god skolgång och att människors rättigheter försvaras. Därför har Liberalerna satt upp ett ambitiöst mål om att inget område ska vara utsatt till 2030. För att nå dit krävs det omfattande liberala reformer för att bryta utanförskapet och ta tag i den stora integrationsskuld som Sverige har i dag. Vi håller med utskottet om att vissa relevanta åtgärder genomförts men det räcker inte, och vi anser därför att regeringen måste ha som uttalat mål och vidta ytterligare nödvändiga åtgärder för att det ska inte ska finnas några utsatta områden i Sverige 2030.

För att lösa problemen och minska fattigdomen bland utrikes födda måste det finnas en korrekt beskrivning av hur situationen ser ut; integrationsskulden måste kunna mätas, bl.a. som graden av arbetsmarknadsanpassning, humankapital, pensionsutsikter, språkinlärning och ekonomiska möjligheter i

vardagen. Vi noterar att utskottet pekar på att det pågår ett visst utvecklingsarbete när det gäller statistik för området Åtgärder mot segregation, men vi anser att det krävs ett vidare perspektiv. Regeringen bör därför undersöka möjligheterna att mäta integrationsskulden på det sätt vi beskrivit.

Vidare anser vi att utvecklingen i utsatta områden måste följas upp årligen. Det nuvarande sättet att mäta om ett område är socioekonomiskt utsatt bör uppdateras till att även inkludera de faktorer som Polismyndigheten mäter: exempelvis förekomsten av organiserad brottslighet, radikalisering, antalet anmälda brott och möjligheten att klara upp brott. Genom tydligare, mer genomtänkta och bättre samordnade sätt att mäta utsatthet kan det stöd som människor behöver riktas mer pricksäkert och samhällets aktörer ges den information som de behöver för att ge varje människa rätt stöd. I enlighet med ovanstående anser vi att regeringen bör se till att situationen i de utsatta områdena följs upp årligen.

Fler aktörer behöver ta ett större ansvar för att förbättra tillvaron för de som bor i utsatta områden. För att underlätta för polisens och de lokala aktörernas arbete i utsatta områden måste det bli tydligare vilka aktörer som har vilka ansvarsområden. En integrationspakt behöver förhandlas fram för varje utsatt område mellan staten, regionen, kommunen och de lokala fastighetsägarna. I integrationspakterna ska parterna komma överens om konkreta åtgärder och aktiviteter för att förbättra både den fysiska och sociala miljön i områdena utifrån de specifika utmaningarna och möjligheterna i respektive område. Det kan handla om att avsluta olaglig lokaluthyrning, ta kontroll över gemensamma ytor, klottersanering, läxhjälp eller arbetslivserfarenheter för unga. Det offentliga ska bidra med investeringar i trygghet och ökad närvaro genom exempelvis polis, ordningsvakter eller statliga servicekontor. Statlig finansiering ska bistå arbetet genom en nationell fond för större långsiktiga investeringar som kan lyfta utsatta områden. Människor som bor i de utsatta områdena ska vara delaktiga i att ta fram pakterna. Vi noterar att utskottet nämner ett antal viktiga reformer med bäring på situationen i utsatta områden som regeringen i samarbete med bl.a. Liberalerna presenterade i budgetpropositionen för 2021. Vi menar dock att mer måste göras och anser därför att regeringen bör verka för att införa integrationspakter.

Särskilda yttranden

1. Mottagandet av nyanlända invandrare, punkt 1 (C)

Martin Ådahl (C) anför:

I kommittémotion 2020/21:3285 yrkande 2 föreslår Centerpartiet att det ska utredas hur rutiner för utbetalning och uppföljning av kommunersättningarna för asylmottagande kan förbättras. Jag står naturligtvis bakom förslaget i sak, men eftersom denna fråga delvis har koppling till januariavtalets reformarbete har jag valt att inte reservera mig till förmån för detta yrkande. Jag förutsätter att regeringen kommer att genomföra relevanta reformer inom avtalad tid och kommer att återkomma i andra sammanhang om så inte blir fallet.

I samma motion framför Centerpartiet att en kommun har fortsatt försörjningsansvar för den nyanlända invandraren även efter två år. I yrkande 4 föreslås det en uppföljning av bosättningslagens syfte för att alla kommuner ska ta ett delat ansvar för nyanlända. Jag har valt att inte heller här reservera mig eftersom jag vill avvakta diskussionerna som bl.a. Centerpartiet för med regeringen inom ramen för januariavtalet.

2. Samhällsinformation, punkt 2 (KD)

Sofia Damm (KD) anför:

I kommittémotion 2020/21:3663 Utgiftsområde 8 Migration yrkande 10 föreslår Kristdemokraterna att det ska inrättas ett asylprogram där asylsökande ska delta i 15 timmars språkutbildning och nio timmars samhällsorientering per vecka. Kristdemokraterna avsätter också medel för detta ändamål.

Eftersom förslaget om att inrätta ett asylprogram behandlades inom ramen för konstitutionsutskottets beredning av budgetpropositionen för 2021 utgiftsområde 1 Rikets styrelse (bet. 2020/21:KU1) saknar jag möjlighet att i detta ärende reservera mig till förmån för det förslaget, även om jag naturligtvis står bakom det.

3. Samhällsinformation, punkt 2 (L)

Arman Teimouri (L) och Malin Danielsson (L) anför:

I kommittémotion 2020/21:3234 yrkande 9 lyfter Liberalerna fram att kunskaper om det svenska samhället, demokratiska värderingar, jämställdhet och barnrättsperspektiv är centralt för att kunna bygga en framtid i Sverige. I samma motion yrkande 35 föreslås det att nyanlända invandrare redan vid anvisningen till en kommun ska få vetskap om sitt eget ansvar för att hitta både jobb och bostad, t.ex. genom att ställa sig i bostadskö. Vi står naturligtvis bakom dessa förslag, men eftersom regeringen med utgångspunkt i januariavtalet har gett Migrationsverket i uppdrag att förbereda en obligatorisk

samhällsintroduktion har vi valt att inte reservera oss till förmån för Liberalernas yrkanden. Vi noterar att samhällsintroduktionen ska innehålla information om bl.a. asylprocessen, livet i Sverige, svensk lagstiftning, demokrati, normer och värderingar och att den ska införas senast den 1 oktober 2021. Vi förutsätter att regeringen kommer att genomföra denna reform inom avtalad tid. Vi kommer att återkomma i andra sammanhang om så inte blir fallet.

4. Särskilt om nyanlända kvinnors etablering, punkt 6 (L)

Arman Teimouri (L) och Malin Danielsson (L) anför:

I kommittémotion 2020/21:3234 yrkandena 6 och 7 framhåller Liberalerna dels att integration kräver ett tydligt fokus på jämställdhet, dels att kvinnor och män ska mötas av samma förväntningar och krav på att jobba och försörja sig själva. Vi konstaterar att det delvis som ett resultat av Liberalernas arbete framgår av budgetpropositionen för 2021 att jämställdhetsperspektivet är centralt i genomförandet av integrationspolitiken, t.ex. när det gäller utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden. Ytterligare en viktig reform för att öka särskilt nyanlända kvinnors möjligheter att få jobb är Liberalernas förslag inom ramen för januariavtalet om en obligatorisk språkförskola för barn till nyanlända invandrare. Vi konstaterar att Utredningen om fler barn i förskolan för bättre språkutveckling i svenska nu har lämnat förslag om att förskolan ska bli obligatorisk från 5 års ålder (SOU 2020:67).

Sammantaget innebär detta att vi har valt att inte reservera oss till förmån för Liberalernas yrkanden även om vi naturligtvis står bakom förslagen i sak. Vi förutsätter att regeringen kommer att genomföra integrationspolitiken enligt ovanstående och kommer att återkomma i andra sammanhang om så inte blir fallet.

5. Civilsamhällets och näringslivets betydelse för integrationen, punkt 7 (C)

Martin Ådahl (C) anför:

I kommittémotion 2020/21:3285 yrkande 7 framför Centerpartiet att det bör ses över hur civilsamhällets roll i integrationsprocessen kan stärkas. Eftersom det pågår ett utvecklings- och beredningsarbete i syfte att bl.a. tillgodose civilsamhällets behov av större långsiktighet och förutsebarhet i bidragsgivningen samt möjligheten att använda sig av reserverade upphandlingar har jag valt att inte reservera mig till förmån för Centerpartiets yrkande. Jag förutsätter att regeringen kommer att genomföra relevanta reformer med denna inriktning, inte minst gäller det arbetet inom ramen för Januariavtalet med reformeringen av Arbetsförmedlingen och det sk intensiv-året för nyanlända, och kommer att återkomma i andra sammanhang om så inte blir fallet.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:173 av Christina Höj Larsen m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska tillsätta en utredning av etableringsprogrammet utifrån beskrivningen i motionen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska tillsätta en utredning som utvärderar bosättningslagen utifrån inriktningen som beskrivs i motionen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:449 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till åtgärder för att kvinnor i socialt utsatta områden ska få likvärdiga förutsättningar som kvinnor i andra områden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:450 av Amineh Kakabaveh (-):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hälften av subventionerade tjänster bör gå till invandrade kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kraftfulla insatser bör göras, som utgår från utlandsfödda mäns och kvinnors verkliga behov och inte utifrån förutfattade meningar om vari dessa kan tänkas bestå, för att på så sätt finna meningsfulla och inkomstbringande arbeten anpassade till utlandsfödda kvinnors behov, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:919 av Richard Jomshof (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa det s.k. hemustrustningslånet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1004 av Magnus Jacobsson och Michael Anefur (båda KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en kommunplacering som varar under en längre tid och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1006 av Magnus Jacobsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en integrationskommitté och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att anvisningslagen avskaffas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1702 av Mikael Damsgaard (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt mål för ökad självförsörjningsgrad och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ett mål för ökad självförsörjningsgrad kan utformas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1893 av Hanna Westerén (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur det går att korta vägen till jobb genom att satsa på fler snabbspår och bristyrkesutbildningar för nyanlända och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1946 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa kraven för efterskänkning av CSN:s hemutrustningslån och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2183 av Josefin Malmqvist (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell reglering som innebär att nyanlända som omfattas av bosättningslagen maximalt erbjuds bostad av kommunen i två år och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2351 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i arbetslöshetsstatistiken komplettera begreppet sysselsatt med begreppet självförsörjande och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2696 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka insatserna för utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2701 av Leila Ali-Elmi m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser under asyltiden och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att individanpassa etableringsprogrammet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att matcha nyanländas kompetens mot bristyrken och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en jämställd integration och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2727 av Karolina Skog m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett mer individualiserat etableringsprogram och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2792 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att öka jämställdhetsutbildningen inom samhällsintroduktionen för nyanlända och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3028 av Kristina Axén Olin (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till faddersystem för nyanlända och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3225 av Maria Nilsson m.fl. (L):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att dra in ersättningen för dem som har upprepad ogiltig frånvaro från sfi-undervisningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder som behövs för att det inte ska finnas några utsatta områden i Sverige 2030 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mäta och minska Sveriges integrationsskuld och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs en integrationspakt i varje utsatt område och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att situationen i de utsatta områdena måste mätas systematiskt och att situationen måste följas upp årligen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att integration kräver ett tydligt fokus på jämställdhet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvinnor och män ska mötas av samma förväntningar och krav på att jobba och försörja sig själva och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om de kunskaper som är centrala för att kunna bygga sin framtid i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta vara på nyanländas potential som företagare och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade krav på deltagande i etableringsinsatser och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om språkets betydelse för integrationen och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om civilsamhällets viktiga roll i integrationsarbetet där framför allt de större aktörerna kan spela en avgörande roll och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nyanlända tidigt ska få vetskap om sitt eget ansvar för att hitta både jobb och bostad, t.ex. genom att ställa sig i bostadskö, och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3285 av Martin Ådahl m.fl. (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att utreda hur rutinerna för utbetalning och uppföljning av kommunersättningarna för asylmottagande kan förbättras och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur nyanlända kan kvalificera sig in i välfärden genom arbete samt utreda möjligheterna till ökad självförsörjning för nyanlända genom att införa ett etableringslån i stället för etableringsbidrag och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att det görs en uppföljning av bosättningslagens syfte att alla kommuner ska ta ett långsiktigt delat ansvar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur civilsamhällets roll i integrationsprocessen kan stärkas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3347 av Josefin Malmqvist (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samhällsorienteringen behöver reformeras och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en nationell examination i samhällsorientering och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att öka antalet timmar med samhällsorientering och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att erbjuda samhällsorientering redan under asylprocessen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att införa olika spår i samhällsorienteringen för nyanlända med olika utbildningsnivåer och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att fler nyanlända omfattas av krav på deltagande i samhällsorientering och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en tydligare nationell kursplan för samhällsorienteringen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3366 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka deltagandet på arbetsmarknaden bland utrikes födda kvinnor och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3371 av Mats Green m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetslinjen ska gälla lika för alla och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla utbildningsplikten inom ramen för etableringsprogrammet och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner bör få ta ansvar för nyanländas etablering och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenska språket är nyckeln in i samhället, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en integrationsberedning som tillsammans med Regeringskansliet kontinuerligt arbetar fram Sveriges långsiktiga integrationskapacitet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett flexibelt etableringsprogram på ett till fem år och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra etableringsprogrammet obligatoriskt de första två åren och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för anhöriginvandrare och arbetskraftsinvandrare från länder utanför EU/EES att delta i etableringsprogrammet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en bosättningsplikt under de två första åren av etableringsprogrammet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en individuell bedömning av nyanländas färdigheter för att öka genomförandet av yrkesrelaterad utbildning och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidareutveckla insatsen Snabbspår för nyanlända och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att effektivisera Arbetsförmedlingens upphandlingar av utbildningar och att utbildningar ska erbjudas i de nyanländas närområde och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa kommunala mentorskapsprogram för att stärka integrationen och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att involvera näringslivet i integrationsarbetet genom att inrätta en facilitatorsfunktion för sociala utfallskontrakt samt en nationell fond för investeringsgarantier och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3409 av Sofia Damm m.fl. (KD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och införa ett förlängt etableringsprogram och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla anhöriginvandrare från länder utanför EU/EES som väljer att stanna permanent ska erbjudas plats i etableringsprogrammet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3471 av Karin Enström m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett lättillgängligt och användarvänligt informationsmaterial till nyanlända om mänskliga fri- och rättigheter, demokrati, jämställdhet mellan könen, barnkonventionen, hedersrelaterat våld och förtryck, könsstympling samt skyldigheter och rättigheter i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en obligatorisk bosättningsplikt ska införas under de två första åren av etableringsprogrammet och tillkännager detta för regeringen.